

31.08.2016 r.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel projektu ustawy

Projekt ustawy o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw, zwany dalej „projektem ustawy”, ma przede wszystkim na celu dostosowanie polskiego porządku prawnego do *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/66/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa* (Dz. Urz. UE L 157 z 27.05.2014 r. str. 1 – 21), zwanej dalej „dyrektywą 2014/66/UE”.

Zmiany w przepisach ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o cudzoziemcach”, mają również na celu stworzenie lepszych ram prawnych pozwalających na świadome zarządzanie migracjami w Polsce oraz w zakresie przyjmowania cudzoziemców wskazując na konieczność wprowadzania szczególnych uregulowań prawnych między innymi dla cudzoziemców podejmujących w Polsce studia, dla absolwentów polskich uczelni oraz dla osób podejmujących w Polsce pracę, w tym dla cudzoziemców o pożądanym kwalifikacjach zawodowych. Stąd projektowane zmiany w ustawie o cudzoziemcach skupiają się na dostosowaniu obowiązujących przepisów do potrzeb związanych z przyjmowaniem opisanych wyżej grup cudzoziemców.

Projektowane zmiany w przepisach wprowadzają również szereg ułatwień dla cudzoziemców chcących osiedlić się w Polsce na stałe z uwagi na posiadane polskie pochodzenie lub posiadanie Karty Polaka. Proponowane w projekcie zmiany wpisują się w zasadę ułatwiania legalizacji pobytu najbardziej pożądanym kategoriom cudzoziemców. Celem nowelizacji przepisów ustawy o cudzoziemcach jest również usprawnienie istniejących procedur migracyjnych, w oparciu o doświadczenia w stosowaniu obowiązujących przepisów prawa.

Wdrożenie do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektywy 2014/66/UE wymaga następujących zmian w ustawie o cudzoziemcach:

- w dziale I – Przepisy ogólne – konieczne jest wprowadzenie nowych definicji pozwalających na realizację przepisów dyrektywy;

- w dziale II – Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców – konieczne jest dodanie nowego zadania dla Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców, jakim będzie pełnienie funkcji punktu kontaktowego dla celów niniejszej dyrektywy;
- w dziale IV – Wizy w rozdziale 1 – Wydawanie wiz – wprowadzony zostanie nowy cel, dla którego wydawane są wizy – realizacja zezwolenia na pobyt czasowy w celu przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa;
- w dziale V – Zezwolenia na pobyt czasowy – dodano dwa nowe rozdziały, które będą regulowały udzielanie zezwoleń na pobyt czasowy w celu przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz zezwoleń na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Konieczne jest również przewidzenie rozwiązań prawnych umożliwiających cudzoziemcom przenoszonym wewnątrz korporacji skorzystanie z mobilności krótkoterminowej wewnątrz Unii Europejskiej. Niezbędna jest również nowelizacja rozdziału 8 – Zezwolenie na pobyt czasowy dla członków rodziny obywateli Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków rodzin cudzoziemców, gdyż art. 19 dyrektywy 2014/66/UE przewiduje ułatwienie łączenia rodzin dla pracowników przenoszonych wewnątrz przedsiębiorstwa;
- w dziale VII – Dokumenty wydawane cudzoziemcom – konieczne jest wprowadzenie regulacji pozwalających na zamieszczanie na karcie pobytu adnotacji „ICT” oraz „mobile ICT”.

Wdrożenie dyrektywy do prawa krajowego wymaga ponadto wprowadzenia zmian:

- w ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 783, z późn. zm.), w celu uwzględnienia udzielania zezwoleń na pobyt czasowy w celu przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa w tzw. jednolitej procedurze oraz
- w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645, 691 i 868), w celu uwzględnienia możliwości wykonywania przez cudzoziemców pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w związku z korzystaniem przez nich z mobilności krótko i długoterminowej.

Dodatkowo, w celu poprawy obowiązujących regulacji prawnych dotyczących cudzoziemców, zostaną wprowadzone w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach między innymi następujące zmiany:

- odejście od wymogu posiadania stabilnego i regularnego źródła dochodu przez absolwenta polskiej uczelni w postępowaniu o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy na rzecz posiadania środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania w Polsce;
- doprecyzowanie, że zezwolenie dla absolwenta polskiej uczelni jest udzielane bezpośrednio po zakończeniu studiów i jednorazowo;
- odejście od wzywania cudzoziemców o przedstawienie informacji starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy na lokalnym rynku pracy w trybie braków formalnych wniosku;
- rezygnacja z przedstawiania przez cudzoziemca ubiegającego się o zezwolenie na pobyt i pracę umowy z podmiotem powierzającym cudzoziemcowi wykonywanie pracy, na rzecz oświadczenia wyżej wymienionego podmiotu zawierającego niezbędne dla postępowania informacje, które jest zawarte w załączniku do formularza wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 106 ust. 1a ustawy o cudzoziemcach;
- wprowadzenie ułatwień w udzielaniu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę oraz zezwolenia na pobyt stały dla pracowników posiadających kwalifikacje zawodowe, pożądane dla polskiej gospodarki,
- wprowadzenie możliwości samodzielnego ubiegania się o zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną przez członka rodziny przebywającego na terytorium Polski;
- wprowadzenie wymogu znajomości języka polskiego w przypadku cudzoziemców ubiegających się o zezwolenie na pobyt stały oraz o zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE;
- umożliwienie cudzoziemcom polskiego pochodzenia oraz posiadaczom Karty Polaka aplikowanie o zezwolenie na pobyt stały w czasie niezgodnego z prawem pobytu oraz w okresie, w którym zgodnie z prawem powinni opuścić terytorium naszego kraju;
- usprawnienie procedury związanej ze składaniem przez cudzoziemców odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu,

- usprawnienie procesu wydawania decyzji w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu oraz kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu,
- wprowadzenie możliwości zapewnienia cudzoziemcom, którzy nie zostali umieszczeni w strzeżonym ośrodku lub nie zastosowano wobec nich aresztu dla cudzoziemców, w przypadku gdy mogłoby to spowodować niebezpieczeństwo dla ich życia lub zdrowia albo ich stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że byli oni poddani przemocy oraz cudzoziemcom, którzy zostali zwolnieni ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców w przypadku gdy stwierdzono, iż ich dalszy pobyt w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców mógłby spowodować niebezpieczeństwo dla ich życia lub zdrowia lub ich stan psychofizyczny uzasadnia domniemanie, że byli oni poddani przemocy, a także w przypadku osoby małoletniej, członkom rodziny lub opiekunowi prawnemu cudzoziemca, którego ze względu na stan zdrowia, nie umieszczono w strzeżonym ośrodku lub zwolniono ze strzeżonego ośrodka pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej. Powyższe rozwiązanie będzie stanowiło pełne wdrożenie do polskiego porządku prawnego art. 14 ust. 1 lit d dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz. Urz. UE L 348 z dnia 24.12.2008 r., str. 98), zwaną dalej „dyrektywą 2008/115/WE”,
- przejęcie przez Komendanta Głównego Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie oraz przeniesienia cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013,
- usprawnienie procesu wykonywania powrotów i przekazania cudzoziemców z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- wprowadzenie rozwiązań prawnych w celu zapewnienia większej spójności przepisów krajowych z przepisami dyrektywy 2008/115/WE.

Przewiduje się także modyfikację przepisów dotyczących cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi poprzez:

- rozszerzenie katalogu okoliczności powodujących, że pobyt cudzoziemca na podstawie zaświadczenia potwierdzającego istnienie domniemania, że jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny przestaje

uważać się za legalny, w związku z przekroczeniem lub usiłowaniem przekroczenia granicy wbrew przepisom prawa, oraz związane z tą zmianą uzupełnienie przepisu określającego zawartość rejestru wydanych cudzoziemcom zaświadczeń, o których mowa w art. 170,

- wprowadzenie możliwości udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy małoletniemu cudzoziemcowi, który otrzymał status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego, niezależnie, czy podjął on współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie o to przestępstwo,

- rezygnację z konieczności potwierdzania przez prokuratora prowadzącego postępowanie w sprawie o przestępstwo handlu ludźmi, że cudzoziemiec ma uzasadnione obawy przed powrotem do państwa pochodzenia, jako jednego z warunków udzielania cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały, na podstawie art. 195 ust. 1 pkt 5 ustawy o cudzoziemcach.

Przewiduje się także zmianę w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2014 r. poz.1392 oraz z 2015 r. poz. 1274), zgodnie z którą wydawanie i wymiana kart pobytu członkom najbliższej rodziny repatriantów posiadających zezwolenie na pobyt stały będzie należeć do kompetencji wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, a nie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Proponuje się również zmianę w ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz.U. z 2012 r. poz.161, z późn. zm.), która dotyczy określenia poziomu znajomości języka polskiego jako jednej z przesłanek nabycia obywatelstwa polskiego, określonych tą ustawą.

Projektowane zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575) mają na celu doszczegółowienie zakresu podmiotowego ustawy poprzez umożliwienie pełnienia funkcji rodziny zastępczej cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium RP na podstawie tytułu pobytowego innego niż określony w art. 5 ust. 1 pkt 2-4 ustawy.

Przewiduje się również zmiany w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 680, z późn. zm.) w zakresie przejęcia przez Komendanta Głównego Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie oraz przeniesienia cudzoziemca do innego państwa członkowskiego

odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 oraz zapewnienia transportu cudzoziemcom ubiegającym się o udzielenie ochrony międzynarodowej należącym do kategorii osób wymagających szczególnego traktowania do ośrodka recepcyjnego. Projektowane zmiany mają na celu również doszczegółowienie kwestii związanych z zabezpieczaniem pobytu małoletnich bez opieki. Temu samemu celowi przyświecają proponowane zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575).

Projekt przewiduje ponadto wprowadzenie rozwiązań prawnych mających na celu dostosowanie przepisów ustawy o cudzoziemcach do orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach: C-430/11 Sagor, C-457/12 S. i G. oraz w sprawie C-491/13 Ben Alaya.

2. Charakterystyka projektu ustawy – rzeczywisty stan oraz wskazanie różnic pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Art. 1 projektu ustawy dokonuje zmian w ustawie o cudzoziemcach.

W odnośniku nr 1 do tytułu ustawy dodano pkt 16 odnoszący się do wdrażanej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/66/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa.

W art. 3 proponuje się nowe punkty 5a, 5b, 13a, 13b, 13c oraz 15a w celu wprowadzenia nowych definicji do ustawy o cudzoziemcach: grupy przedsiębiorstw, jednostki przyjmującej, pracownika kadry kierowniczej, pracownika odbywającego staż, przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz specjalisty. Wprowadzenie nowych definicji wynika z konieczności wdrożenia do polskiego porządku prawnego przepisów art. 3 lit b, d, e, f, g oraz 1 dyrektywy 2014/66/UE. W punkcie 12a przewidziano definicję pracodawcy macierzystego, z uwagi na posługiwanie się tym pojęciem m.in. w przepisach dotyczących odmowy zezwolenia na pobyt czasowy w celu przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, w związku z transpozycją art. 7 ust. 2 i 3 dyrektywy 2014/66/UE. Zmiana w pkt 25 ma charakter redakcyjny.

Treść art. 10 uzupełniono o odesłanie do całego art. 79 K.p.a. Do tej pory przepis zawierał jedynie wyłączenie stosowania art. 79 § 2 K.p.a., co stanowiło niekonsekwencję. Powyższa zmiana ma na celu wyeliminowanie sytuacji, w której strona, która przebywa za

granicą i która nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Polsce, nie może brać czynnego udziału w czynności przesłuchania czy w oględzinach (art. 79 § 2 K.p.a. przewiduje określone uprawnienie procesowe, z którego strona nie musi korzystać), ale o czynności będzie musiała być zawiadomiona (art. 79 § 1 K.p.a. adresowany jest wprost do organu administracji, nakładając obowiązek zawiadomienia o miejscu i terminie czynności z odpowiednim wyprzedzeniem – co najmniej 7 dni). W obecnym stanie prawnym art. 10 ustawy o cudzoziemcach wyłącza przepis ustanawiający określone uprawnienie (§ 2), ale nie wyłącza przepisu, który w istocie ma zapewnić realizację tego uprawnienia (§ 1). Zasadne wydaje się zatem, aby wyłączenie obejmowało cały art. 79 K.p.a., a nie tylko § 2.

Proponuje się dodanie art. 13a, który zawiera ogólny obowiązek poddania się przez cudzoziemca pobraniu odcisków linii papilarnych w sytuacjach, w których jest to przewidziane przez przepisy ustawy o cudzoziemcach. Proponowany przepis ma na celu usunięcie wszelkich wątpliwości związanych z zakresem pozytywnych obowiązków po stronie cudzoziemca w postępowaniach prowadzonych na podstawie przepisów ustawy o cudzoziemcach, które to obowiązki dotyczą poddania się czynności pobrania odcisków linii papilarnych. Żaden bowiem przepis ustawy o cudzoziemcach nie formułuje wprost takiego obowiązku. Art. 14 jest bowiem przepisem o charakterze technicznym, wskazującym na to, w jaki sposób pobiera się odciski linii papilarnych, tj. za pomocą kart daktyloskopijnych lub urządzenia do elektronicznego pobierania odcisków. Inne przepisy ustawy (art. 106 ust. 4, art. 203 ust. 4, art. 219 ust. 5, art. 246, art. 295 ust. 1 i 2, art. 324 pkt 1) kierują względem organów administracji publicznej lub funkcjonariuszy Straży Granicznej obowiązki pobrania odcisków linii papilarnych. Jeszcze inne przepisy przewidują skutki prawne nie złożenia odcisków linii papilarnych (art. 99 ust. 1 pkt 10, art. 196 ust. 1 pkt 7, art. 213 pkt 8, art. 247) odwołując się jednak to istnienia obowiązku po stronie cudzoziemca. Brak jest zatem przepisu, który wprost formułowałby obowiązek po stronie cudzoziemca, ażeby poddać się czynności pobrania odcisków linii papilarnych. Projektowany art. 13a w sposób naturalny zatem dopełni przepisy związane z pobieraniem i przechowywaniem odcisków linii papilarnych od cudzoziemca, usuwając wszelkie wątpliwości w tym zakresie.

W art. 15, przewidującym wymogi fotografii cudzoziemca dołączanych do wniosków o udzielenie mu zezwoleń pobytowych, wniosków o wydanie wizy krajowej lub wniosków o wydanie dokumentów wydawanych cudzoziemcom proponuje się usunięcie ust. 2, zgodnie z którym cudzoziemiec z wrodzonymi lub nabytymi wadami narządu wzroku może dołączyć do wniosku fotografię przedstawiającą go w okularach z ciemnymi szklami. Specyfikacje

techniczne dokumentów pobytowych wydawanych obywatelom państw trzecich zostały uregulowane m.in. w decyzji Komisji C(2009) 3770 z 20 maja 2009 r. zmieniającej specyfikacje techniczne jednolitego wzoru dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich. Na podstawie pkt 2.1.1 załącznika nr 1 do tej decyzji, biometryczny obraz twarzy powinien odpowiadać wymaganiom określonym w dokumencie Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO) *Dokumenty podróży nadające się do odczytu maszynowego, Dokument 9303*, część 3, wydanie z 2008r. Wymagania dotyczące fotografii służącej do stworzenia biometrycznego obrazu twarzy zostały zawarte w sekcji IV oraz w załączniku 5 do sekcji IV. Zgodnie z tymi wymaganiami, fotografie przedstawiające osoby w okularach z ciemnymi szklami nie mogą być zamieszczane w dokumentach odczytywanych maszynowo, do jakich należą m.in. karty pobytu wydawane cudzoziemcom.

W dziale II – Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców – w art. 22 ust. 1 pkt 6 uzupełniono zadania Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców wynikające z pełnienia funkcji krajowego punktu kontaktowego dla celów dyrektywy Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz. Urz. UE L 16 z 23.01.2004, str. 44, z późn. zm.) o uzyskiwanie odpowiednich informacji od innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Dodano także nowe zadania Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców związane z koniecznością realizacji przepisów dyrektywy 2014/66/UE. W art. 22 ust. 1 przewidziano nowy pkt 8a, zgodnie z którym Szef Urzędu będzie pełnił funkcję krajowego punktu kontaktowego dla celów ww. dyrektywy. Powyższe uregulowania wdrażają do polskiego porządku prawnego postanowienia art. 26 dyrektywy 2014/66/UE.

W dziale III – Przekraczanie granicy w Rozdziale 1 – Zasady przekraczania granicy, w art. 25 przewidującym obowiązki cudzoziemców dotyczące wykazania spełnienia warunków wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przewidziano obowiązek przedstawienia kopii wysłanego powiadomienia, o którym mowa w art. 139m ust. 2 oraz pisma jednostki przyjmującej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w którym podaje się istotne informacje na temat okresu mobilności na tym terytorium przez cudzoziemca posiadającego dokument pobytowy, z adnotacją „ICT”, wydany przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, niestosujące w pełni dorobku Schengen, co przewiduje art. 23 ust. 1 dyrektywy 2014/66/UE. Natomiast w ust. 3 pkt 1, który określa sytuacje, w których nie wymaga się od cudzoziemca przekraczającego granicę Polski okazania środków finansowych lub dokumentów potwierdzających możliwość uzyskania takich środków zgodnie z prawem, usunięto odesłanie

do przypadków, kiedy cudzoziemiec wjeżdża na terytorium naszego kraju na podstawie wizy w celu udziału w postępowaniu w sprawie o udzielenie azylu. Powyższa zmiana wynika z faktu, iż obowiązujące przepisy ustawy o cudzoziemcach nie przewidują możliwości wydania cudzoziemcowi wizy w takim celu.

W art. 28 ust. 3 zaktualizowano odesłanie do unijnego aktu prawnego, w związku z opublikowaniem tekstu jednolitego kodeksu granicznego Schengen jako rozporządzenia (UE) nr 2016/399 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (tekst jednolity, Dz.U. L 77 z 23.3.2016, s. 1). Ponadto w przepisie przewidziano wyłączenie stosowania art. 28 ust. 1 pkt 1, przewidującego odmowę wjazdu, w przypadku gdy cudzoziemiec nie posiada ważnego dokumentu podróży, ważnej wizy lub innych ważnych dokumentów uprawniających do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i do pobytu na tym terytorium, jeżeli przejeżdża on przez terytorium Polski tranzytem w przypadku, o którym mowa w art. 6 ust. 5 lit. a kodeksu granicznego Schengen, tj. gdy posiada on dokument pobytowy lub wizę długoterminową, wydane przez inne państwo członkowskie, tak aby mógł dotrzeć na terytorium tego państwa członkowskiego. Zmiana ma na celu wprowadzenie regulacji pozwalającej na pełne stosowanie art. 6 ust. 5 lit. a kodeksu granicznego Schengen.

Ponadto dodano dwa nowe ustępy 7 i 8, które przewidują nowe odstępstwa od odmowy wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z brzmieniem nowego ustępu 7 cudzoziemcowi nie będzie odmawiało się wjazdu z uwagi na brak posiadania ważnej wizy lub innych ważnych dokumentów uprawniających do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i do pobytu na tym terytorium lub z uwagi na fakt, iż wykorzystał dopuszczalny okres pobytu na terytorium państw obszaru Schengen wynoszący 90 dni w każdym okresie 180 dni, w sytuacji kiedy cudzoziemiec wjeżdża na terytorium Polski na podstawie dokumentu pobytowego wydanego przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, z adnotacją „ICT” w celu wykonywania pracy jako pracownik kadry kierowniczej, specjalista lub pracownik odbywający staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa przez okres nieprzekraczający 90 dni w okresie 180 dni. Powyższy przepis stanowi wdrożenie do krajowego porządku prawnego art. 21 ust. 1 dyrektywy 2014/66/UE w celu umożliwienia cudzoziemcom wjeżdżającym na terytorium UE skorzystania z mobilności krótkoterminowej w ramach UE. Podobnie uregulowania zawarte w nowym ust. 8 wynikają z konieczności wdrożenia do krajowego porządku prawnego art. 23 ust. 5 dyrektywy

2014/66/UE, zgodnie z którym Polska jest zobowiązana przyjąć — na wniosek innego państwa członkowskiego — pracownika przenieszonego wewnątrz przedsiębiorstwa, który bezpośrednio przed wjazdem korzystał z mobilności wewnątrz UE, nawet jeżeli posiadane przez niego zezwolenie na pobyt czasowy straciło ważność lub zostało cofnięte.

W art. 32 ust. 1 zaktualizowano odesłanie do unijnego aktu prawnego, w związku z opublikowaniem tekstu jednolitego kodeksu granicznego Schengen.

Rozdział 3 – Zaproszenia w dziale III ustawy o cudzoziemcach został uzupełniony o nowe uregulowania prawne dotyczące zaproszeń. W art. 51 ust. 2 określającym co zawiera formularz wniosku o wpisanie zaproszenia do ewidencji zaproszeń dodano dwa nowe elementy: pouczenie informujące, że zaproszenie nie jest dokumentem uprawniającym do podjęcia pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz pisemne oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, że dane zawarte we wniosku są prawdziwe. Opisane wyżej pouczenie ma na celu poinformowanie zapraszających, iż sam dokument zaproszenia nie jest wystarczający do podjęcia pracy w Polsce. Dodatkowo formularz wniosku będzie uzupełniony o oświadczenie zapraszającego o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, podobnie, jak ma to miejsce w przypadku pozostałych, określonych w ustawie o cudzoziemcach formularzy wniosków o udzielenie zezwoleń pobytowych. W art. 52 ust. 1 i dodawanym ust. 1a zmodyfikowano właściwość wojewody, który unieważnia wpis do ewidencji zaproszeń. Obecnie obowiązujące przepisy mogą doprowadzić do zaistnienia problemów z właściwością miejscową wojewody w sytuacji, gdy zapraszający pomiędzy datą wpisania zaproszenia do ewidencji zaproszeń, a datą decyzji o unieważnieniu wpisu zmieni siedzibę albo miejsce zamieszkania w ten sposób, że będą one znajdować się w innym województwie. Z uwagi na powyższe, w projekcie ustawy przewidziano, iż do unieważnienia wpisania zaproszenia do ewidencji zaproszeń właściwy będzie wojewoda, który wcześniej tego wpisu dokonał. Zmianie uległ także art. 52 ust. 2, który w obecnym stanie prawnym przewiduje, iż wojewoda wydaje decyzję o unieważnieniu wpisu zaproszenia do ewidencji zaproszeń z urzędu albo na wniosek zapraszającego, złożony co najmniej 7 dni przed wydaniem wize. Powyższy przepis rodził duże trudności w jego praktycznym zastosowaniu, z powodu trudności w ustaleniu, czy wiza została już cudzoziemcowi wydana. Z uwagi na powyższe, proponuje się, aby wojewoda wydawał decyzję o unieważnieniu wpisu zaproszenia do ewidencji na wniosek zapraszającego, złożony co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem okresu jego ważności.

Proponuje się również dodanie przepisu art. 55a, który precyzuje, iż stroną postępowania administracyjnego w sprawie wpisania zaproszenia do ewidencji zaproszeń jest wyłącznie zapraszający. Powyższy zabieg ma na celu doprecyzowanie obecnie obowiązujących przepisów oraz usprawnienie postępowania administracyjnego.

W art. 56 wyraźnie doprecyzowano, iż możliwość dochodzenia przez Skarb Państwa lub inne podmioty od zapraszającego w postępowaniu przed sądem, zwrotu poniesionych kosztów, o których mowa w art. 51 ust. 2 pkt 3, wynikających z wykonywania przez te podmioty ich ustawowych obowiązków w sytuacji, gdy zapraszający nie wykonał zobowiązań wynikających z wystawionego zaproszenia, nie dotyczy kosztów związanych z wydaniem i przymusowym wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Jeśli bowiem zapraszający jest obowiązany do poniesienia tych kosztów, zgodnie z art. 337 ust. 2, zastosowanie będą miały odpowiednie przepisy o ustawy o cudzoziemcach odnoszące się do tych kosztów, uregulowane w Rozdziale 2 Działu VIII ustawy.

W dziale IV – Wizy w rozdziale I – Wydawanie wiz w art. 60 ust. 1 określającym cele wydawania wiz przewidziano nowy cel wydania wizy – realizacja zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Powyższa zmiana jest podyktowana koniecznością wdrożenia do polskiego porządku prawnego art. 13 ust. 7 dyrektywy 2014/66/UE. Zmiana brzmienia pkt 25 jest konsekwencją dodania pkt 24a.

W art. 65 dodano ust. 3, przewidujący wyłączenie przepisu o odmowie wydania wizy krajowej, w przypadku gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do zamiaru opuszczenia przez cudzoziemca terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed upływem terminu ważności wizy, w przypadku ubiegania się przez cudzoziemca o wizę krajową w celu odbywania studiów w rozumieniu dyrektywy Rady 2004/114/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie warunków przyjmowania obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów, udziału w wymianie młodzieży szkolnej, szkoleniu bez wynagrodzenia lub wolontariacie (Dz. Urz. UE L 375 z 23.12.2004, str. 12, z późn. zm.). Tego typu przesłanka odmowna nie jest bowiem przewidziana przez ww. dyrektywę. Przepis ma na celu wdrożenie orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-491/13 Ben Alaya.

W art. 67 ust. 2 usunięto ostatnie zdanie zastrzegające, iż jeżeli centralny organ innego państwa obszaru Schengen, w ramach zasięgania opinii, o której mowa w art. 22 ust.1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r.

ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz. Urz. UE L 243 z 15.09.2009, str. 1, z późn. zm.), nie sprzeciwił się wydaniu wizy Schengen, Szef Urzędu nie udziela takich informacji zwrotnych konsulowi rozpatrującemu wnioski o wydanie wizy Schengen. W praktyce bowiem, Szef Urzędu udziela informacji zwrotnych w każdym przypadku wystąpienia przez konsula, za pośrednictwem Szefa Urzędu, o wyrażenie przedmiotowej opinii do właściwego organu innego państwa obszaru Schengen.

W dziale V – Zezwolenie na pobyt czasowy w rozdziale 1 – Część ogólna doprecyzowano treść art. 99 ust. 1 wskazując moment relewantny dla oceny istnienia okoliczności stanowiących podstawę odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, tj. dzień złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy. Zmiany w ust. 1 pkt 1, 4 i 8 mają charakter redakcyjny, związany z modyfikacją brzmienia ust. 1. Zrezygnowano z przesłanki odmowy wszczęcia wyżej wymienionego postępowania wskazanej w pkt 11 art. 99 ust. 1, dotyczącej nie złożenia przez cudzoziemca odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu, w sytuacji kiedy był do tego obowiązany. W miejsce opisanej wyżej przesłanki dodano nowy ust. 1a, przewidujący odmowę wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, gdy przy składaniu wniosku o udzielenie tego zezwolenia, albo w terminie, o którym mowa w art. 106 ust. 5 cudzoziemiec nie złożył odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu. W art. 106 ust. 5 przewidziano natomiast wyznaczenie przez wojewodę terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie wojewody nie jest możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Powyższa zmiana ma na celu uwzględnienie sytuacji, gdy pomimo stawienia się osobiście przez cudzoziemca, przy składaniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, w urzędzie wojewody, w związku obowiązkiem przewidzianym w art. 105 ust. 1 lub na wezwanie, zgodnie z art. 105 ust. 2, nie jest możliwe pobranie tych odcisków od cudzoziemca w tym dniu, z różnych przyczyn leżących po stronie organu, takich jak problemy techniczne lub duża liczba interesantów. Praktyka stosowania obowiązujących przepisów wykazała bowiem, że takie sytuacje się zdarzają, natomiast brakuje rozwiązań prawnych, które mogłyby mieć zastosowanie w takich przypadkach. W obecnym stanie prawnym nie przewidziano podstawy do wyznaczenia terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, który to termin byłby niezależny od terminu określonego w art. 105 ust. 2. Dlatego też w sytuacji, gdy osobiste stawiennictwo w urzędzie obsługującym wojewodę nastąpiło, a pomimo tego odciski linii papilarnych nie zostały pobrane, organ obecnie nie dysponuje

skutecznym instrumentem dla zastosowania rygoru odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 99 ust. 1 pkt 11. Projektowana zmiana ma na celu zmianę tego stanu.

Zmianie uległ również ust. 2 w art. 99, który stanowi, iż nie odmawia się wszczęcia postępowania w sytuacji, kiedy cudzoziemiec przebywa poza terytorium Polski, jeżeli wniosek o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną składa cudzoziemiec zamieszkujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do którego członek jego rodziny przybywa spoza terytorium Polski. Powyższa zmiana związana jest z wprowadzeniem w znowelizowanym art. 168 możliwości samodzielnego złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną przez cudzoziemca będącego członkiem rodziny, przebywającego na terytorium Polski,.

Treść art. 100 ust. 2 została doprecyzowana poprzez dodanie, iż okres 1 roku, przed upływem którego można odmówić udzielania cudzoziemcowi kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy, z uwagi na niewykonanie obowiązku, o którym mowa w art. 113, można liczyć również od daty, w której decyzja o cofnięciu zezwolenia na pobyt czasowy stała się ostateczna. W opisanym wyżej przypadku koniec okresu ważności zezwolenia na pobyt czasowy nie wynika z jego upływu, do czego wprost odnosi się przepis w obecnym brzmieniu, a z decyzji następczej powodującej ze skutkiem ex nunc utratę uprawnienia.

Podobnie jak w przypadku zmiany art. 52, w art. 104 zmieniono przepis w zakresie, w jakim ustanawia on właściwość miejscową wojewody w postępowaniu w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy. W obecnym brzmieniu art. 104 ustawy wskazuje na właściwość miejscową wojewody wyznaczoną przez miejsce pobytu cudzoziemca, co odnosi się do daty wydania decyzji. Jak się okazuje w praktyce, takie ukształtowanie właściwości miejscowej organu może cudzoziemcom pozwalać na skuteczne uniemożliwianie bądź przynajmniej utrudnianie przeprowadzenia postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy, albowiem wystarczy, przeprowadzić się do innego województwa, aby podstawa właściwości wojewody odpadła, zaś wydana przez niego po tym zdarzeniu decyzja była obarczona wadą nieważności. Z uwagi na powyższe zaproponowano, aby decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy wydawał wojewoda, który tego zezwolenia udzielił.

Proponuje się doprecyzowanie treści art. 105 ust. 4 poprzez wyraźne określenie, iż obecność małoletniego cudzoziemca przy składaniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy jest wymagana, jeżeli w dniu złożenia wniosku w tej sprawie miał on

ukończony 6. rok życia oraz poprzez odesłanie do odpowiedniego stosowania ust. 2 omawianego przepisu, ponieważ w obecnie obowiązujących przepisach takiego odesłania brakuje.

W art. 106 ust. 1 przewidującym zawartość formularza wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, wyraźnie wyłączono zastosowanie tego przepisu do zezwoleń na pobyt czasowy, o których mowa w art. 139a ust. 1 oraz w art. 139n ust. 1, tj. w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, dla których przewidziany będzie odrębny formularz wniosku, którego zawartość będzie określać dodawany art. 106a. W ust. 1 pkt 16 przewidującym, jako element formularza wniosku pisemne oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, że dane zawarte we wniosku są prawdziwe, wyraz „oświadczeń” zastępuje się wyrazem „zeznań”, w celu ujednoczenia treści tego oświadczenia, z treścią analogicznych oświadczeń przewidzianych w art. 203 ust. 2 i art. 219 ust. 2, składanych wraz z wnioskami o udzielenie zezwolenia na pobyt stały oraz zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. W dodawanym ust. 5 przewidziano natomiast wyznaczenie przez wojewodę terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie wojewody nie jest możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Szersze uzasadnienie tej zmiany zamieszczono przy uzasadnieniu zmian w art. 99.

W dodawanym art. 106a ust. 1 określono zawartość formularza wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 oraz w art. 139n ust. 1, tj. w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, dla których to zezwoleń przewidziany będzie odrębny formularz wniosku, z uwagi na specyfikę postępowań w przedmiotowych sprawach, a także w związku z przyjętym rozwiązaniem, że wniosek w tych sprawach będzie składany przez jednostkę przyjmującą posiadającą siedzibę na terytorium Polski, a nie przez cudzoziemca. Elementy formularza przedmiotowego wniosku odzwierciedlają konieczność pozyskania informacji pozwalających na prowadzenie postępowania oraz wydanie decyzji w sprawach przedmiotowych zezwoleń na pobyt czasowy, z uwzględnieniem przesłanek udzielenia oraz odmowy udzielenia tych zezwoleń, a także odmowy wszczęcia postępowania w tych sprawach. W ust. 2 ww. artykułu określono, jakie dokumenty jest obowiązana przedstawić jednostka przyjmująca składając wniosek o

udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, na wzór art. 106 ust. 2.

W art. 107 stanowiącym przepis upoważniający do wydania rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych proponuje się określenie tym rozporządzeniem odrębnego formularza wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 oraz w art. 139n ust. 1, tj. w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa.

Treść art. 110 ust. 1 została doprecyzowana, poprzez wyraźne wskazanie, że w razie istnienia poważnych przyczyn uzasadniających udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, zwłaszcza ze względów humanitarnych lub z powodu zobowiązań międzynarodowych można odstąpić od zastosowania przesłanki odmowy udzielenia zezwolenia, określonej w art. 100 ust. 1 pkt 3 (tj. w sytuacji, gdy dane cudzoziemca znajdują się w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu), z uwzględnieniem interesu państwa, które dokonało wpisu do Systemu Informacyjnego Schengen. Zmiana w przepisie ma na celu podkreślenie, że w opisaney sytuacji zniesiona jest jedynie negatywna przesłanka udzielenia zezwolenia, o której mowa w art. 100 ust. 1 pkt 3. Sam przepis nie stanowi natomiast odrębnej możliwości legalizacji pobytu cudzoziemca na terytorium Polski. Taka interpretacja przepisu w dotychczasowym brzmieniu pojawiała się natomiast w praktyce jego stosowania. Treść ust. 2 została rozszerzona o możliwość przeprowadzenia konsultacji na podstawie art. 25 ust. 1 Konwencji Wykonawczej Schengen przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. W obecnym stanie prawnym organ odwoławczy nie ma takiej możliwości, a powyższe konsultacje może przeprowadzać tylko organ I instancji. Brak możliwości przeprowadzenia konsultacji na podstawie art. 25 ust. 1 Konwencji Wykonawczej Schengen przez organ odwoławczy stwarza problem w przypadku, jeżeli odmiennie od wojewody oceni on istnienie podstaw udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, a organ I instancji dotąd nie zasięgał ww. opinii.

W omawianym rozdziale działu V dodano art. 113a, który doprecyzowuje, iż stroną każdego postępowania w sprawie udzielenia, cofnięcia lub zmiany zezwolenia na pobyt czasowy jest wyłącznie cudzoziemiec, którego ww. postępowanie dotyczy. Powyższa zmiana pozwoli na usprawnienie postępowań administracyjnych w sprawach zezwoleń na pobyt czasowy oraz obniży ich koszty. W obecnym stanie prawnym za stronę postępowania w

sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy może być, oprócz wnioskującego cudzoziemca uznany także podmiot powierzający cudzoziemcowi wykonywanie pracy, w przypadku zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, co zobowiązuje organy administracji publicznej, między innymi do zapewniania wszystkim stronom postępowania czynnego udziału w tym postępowaniu, zapoznawania ze zgromadzonym materiałem dowodowym oraz doręczania decyzji, co wydłuża w znaczny sposób czas prowadzonego postępowania oraz generuje dodatkowe koszty, związane przykładowo z koniecznością doręczania dodatkowej korespondencji.

W rozdziale 2 – Zezwolenie na pobyt czasowy i pracę zmieniono zapisy art. 114 ust. 1 pkt 4 regulującego jedną z przesłanek udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, poprzez rezygnację z wymogu zawarcia przez cudzoziemca umowy będącej podstawą wykonywania pracy, przed udzieleniem wnioskowanego zezwolenia. Rezygnacja z przedstawienia przez cudzoziemca ww. umowy w trakcie postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę wynika ze zgłaszanych przez polskich pracodawców trudności z przedstawieniem przez cudzoziemców ww. dokumentu. Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami cudzoziemiec może rozpocząć legalnie wykonywanie w Polsce pracy dopiero po uzyskaniu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, tymczasem udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy i pracę jest uzależnione od przedstawienia przez niego umowy będącej podstawą wykonywania pracy, określającej m.in. termin rozpoczęcia pracy, który może się rozpocząć dopiero po uzyskaniu przez niego zezwolenia na pobyt czasowy i pracę. W związku z powyższym cudzoziemcy przedstawiają umowę wskazującą przyszłą, hipotetyczną datę rozpoczęcia pracy, która jest jednak trudna do określenia, gdyż brak jest możliwości wskazania kiedy dokładnie zakończy się postępowanie w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę. W praktyce cudzoziemcy przedstawiają kolejne aneksy do umów o pracę wskazujące kolejne planowane terminy rozpoczęcia pracy. Powyższy wymóg jest bardzo uciążliwy zarówno dla cudzoziemców, jak również dla ich pracodawców. Zgodnie z planowaną zmianą cudzoziemiec nie będzie już przedstawiał w trakcie postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę umowy dotyczącej pracy, natomiast dane dotyczące pracodawcy oraz warunków zatrudnienia cudzoziemca w Polsce będą pozyskiwane przez organy administracji publicznej z załącznika do formularza wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 106 ust. 1a ustawy o cudzoziemcach. Powyższy załącznik do wniosku wypełnia podmiot powierzający cudzoziemcowi wykonywanie pracy, wskazując w nim wszystkie informacje niezbędne do

udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę. Należy również wskazać, iż udzielone cudzoziemcowi zezwolenie na pobyt czasowy i pracę będzie wyznaczało warunki umowy będącej podstawą wykonywania pracy, którą cudzoziemiec będzie zawierał z podmiotem powierzającym cudzoziemcowi wykonywanie pracy, zgodnie z art. 118.

W art. 114 ust. 1a przewidziano nowy rodzaj zezwolenia na pobyt czasowy i pracę dla cudzoziemców posiadających kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania danej pracy, pożądane dla polskiej gospodarki. Do udzielenia tego zezwolenia nie będzie wymagane przeprowadzanie tzw. testu rynku pracy; nie będzie się także stosować wymogu porównywalności wynagrodzenia, o których mowa w art. 114 ust. 1 pkt 3 i 4 ustawy o cudzoziemcach. Wykaz kwalifikacji zawodowych pożądanych dla polskiej gospodarki zostanie natomiast określony w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy. Rozwiązanie to będzie stanowiło ułatwienie uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy i pracę przez cudzoziemców o potrzebnych kwalifikacjach, stanowiąc instrument przyciągania tej kategorii cudzoziemców do polskiego rynku pracy. Dla tej kategorii cudzoziemców proponuje się ponadto udzielanie zezwolenia pobytowego na czas nieoznaczony (tj. zezwolenia na pobyt stały) na terytorium Polski na korzystniejszych warunkach, niż przewidziane dla ogółu cudzoziemców.

Zmiana w art. 114 ust. 3 pkt 2 ma charakter redakcyjny i polega na zastąpieniu nieprawidłowego sformułowania „zezwolenie na pobyt i pracę” sformułowaniem „zezwolenie na pobyt czasowy i pracę”.

Dodatkowo w art. 114 ust. 3 dodano kolejne punkty 5 i 6 określające sytuacje zwolnienia cudzoziemca z konieczności przedstawiania informacji, iż podmiot powierzający wykonywanie pracy nie ma możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych na lokalnym rynku pracy. Powyższe zapisy są analogiczne do uregulowań dotyczących zezwoleń na pracę, określonych w art. 88c ust. 8 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645 i 691). W ustępie 3a określono sposób ustalenia nieprzerwanego pobytu cudzoziemca, o którym mowa w dodawanym ust. 6, zgodnie z art. 88c ust. 8 pkt 2 ww. ustawy.

W art. 114 ust. 5 przewidziano określanie przez ministra właściwego do spraw pracy, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rozwoju, w drodze rozporządzenia, kwalifikacji zawodowych pożądanych dla polskiej gospodarki, których posiadanie ma być warunkiem udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, o którym mowa w art. 114 ust. 1a, biorąc pod uwagę potrzeby polskiej gospodarki i rynku pracy, co pozwoli na elastyczne

reagowanie na zapotrzebowanie polskiego rynku pracy na pracowników o określonych kwalifikacjach.

Podobnie jak w przypadku przepisu art. 99 ust. 1 treść art. 116 została doprecyzowana poprzez wskazanie momentu relewantnego dla oceny istnienia okoliczności stanowiących podstawę odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, tj. dnia złożenia wniosku w tej sprawie. Zmiana w pkt 2 ma charakter redakcyjny, związany z modyfikacją brzmienia wprowadzenia do wyliczenia w tym artykule.

W art. 117 w pkt 1 została zmieniona lit. d, w związku z wprowadzaniem punktu 3 do art. 117, a ponadto w punkcie 1 przewidziano dodatkową przesłankę odmowy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, w sytuacji, kiedy podmiot powierzający cudzoziemcowi wykonywanie pracy został ustanowiony tylko w celu ułatwiania cudzoziemcom wjazdu i pobytu na terytorium naszego kraju. Powyższy przepis ma służyć walce z nadużyciami procedur legalizacji pobytu w Polsce. W dodawanym punkcie 3 przewidziano natomiast, że zezwolenia na pobyt czasowy i pracę odmawia się także, gdy podmiot zarządzający podmiotem powierzającym wykonywanie pracy lub kontrolujący go został prawomocnie ukarany za wykroczenia, o których mowa w pkt 1 lit. a-b i f lub prawomocnie skazany za przestępstwa, o których mowa w pkt 1 lit. c-e. Przepis ma na celu uwzględnienie również sytuacji, gdy podmiot powierzającym wykonywanie pracy nie jest osobą fizyczną.

W art. 118 dodano nowy ust. 5 na wzór przepisu art. 88c ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, tak aby zbliżyć brzmienie przepisów dotyczących udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę oraz przepisów dotyczących wydawania cudzoziemcom zezwoleń na pracę.

W dodawanym ust. 4 w art. 120 zaproponowano, podobnie jak w art. 113a, że w postępowaniu w sprawie zmiany zezwolenia na pobyt czasowy i pracę stroną postępowania jest wyłącznie cudzoziemiec, którego ww. postępowanie dotyczy. Powyższa zmiana pozwoli na usprawnienie postępowań administracyjnych w tych sprawach.

W zmienianym art. 125 ust. 1 poszerzono odesłanie do art. 88c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Proponowane brzmienie przepisu zakłada, iż do ustalenia, czy podmiot powierzający wykonywanie pracy nie ma możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych na lokalnym rynku pracy, będzie miał

zastosowanie również art. 88c ust. 1a, dotyczący właściwości miejscowej starosty, właściwego do wydania informacji w tym zakresie.

Zmiana w art. 125 ust. 3 polega na odejściu od obowiązku dołączania przez cudzoziemców informacji starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy na lokalnym rynku pracy do wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę, co jest rozumiane jako wymóg formalny wniosku. Z uwagi bowiem na przewidziane w art. 114 ust. 3 liczne wyłączenia przesłanki, o której mowa w ust. 1 pkt 3 tego artykułu, co nie rzadko wymaga przeprowadzania dodatkowych ustaleń, w wielu przypadkach nie jest jasne, czy cudzoziemiec jest obowiązany wykazać, że podmiot powierzający wykonywanie pracy nie ma możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych na lokalnym rynku pracy i dołączyć do wniosku informacje starosty potwierdzające spełnienie tej przesłanki. Zgodnie z projektowanym przepisem cudzoziemiec będzie przedstawiał przedmiotowe informacje starosty w toku postępowania w sprawie o udzielenie lub zmiany zezwolenia na pobyt czasowy i pracę. Powyższa zmiana ma na celu usprawnienie postępowań administracyjnych w sprawie udzielania cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy i pracę.

W rozdziale II – Zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji zaproponowano zmianę w treści art. 127 pkt 3, który reguluje przesłanki udzielania zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji. Obecnie obowiązujące przepisy prawa stanowią, iż jednym z warunków udzielenia ww. zezwolenia jest wymóg posiadania wynagrodzenia w wysokości określonej w rozporządzeniu wydawanym corocznie przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy. Wysokość minimalnego wynagrodzenia określana w ww. rozporządzeniu nie może być niższa niż równowartość 150% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym obliczanego na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego ogłaszanego w danym roku na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440). Powyższe rozwiązanie stanowi wdrożenie do polskiego porządku prawnego przepisu art. 5 ust. 3 dyrektywy Rady 2009/50/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (*Dz. U. L 155 z 18.6.2009, str. 17*). W obecnym stanie prawnym konieczne jest zatem wydawanie co roku nowego rozporządzenia, z uwagi na zmieniającą się wysokość przeciętnego

miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Zaproponowane obecnie brzmienie przepisu wprowadza bezpośrednie odesłanie do komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, co wyeliminuje konieczność wydawania co roku nowego aktu wykonawczego. Stąd również propozycja wykreślenia art. 139.

Zmiana w art. 131 jest analogiczna do zmian wprowadzonych w art. 99 oraz w art. 116 i określa moment właściwy do określenia czy będzie zachodziła przesłanka odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji, na dzień złożenia wniosku w tej sprawie. Zmiana w pkt 3 ma charakter redakcyjny, związany z modyfikacją brzmienia wprowadzenia do wyliczenia w tym artykule.

Zaproponowane w art. 136 ust. 1 i 3 zmiany są analogiczne do zmian wprowadzonych w art. 125 ust. 1 i 3.

Z uwagi na zmiany w treści art. 127 pkt 3 zaproponowano wykreślenie art. 139.

W dziale V dodano dwa nowe rozdziały – rozdział 3a – Zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz rozdział 3b – Zezwolenie na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Potrzeba dodania dwóch nowych rozdziałów wynika z konieczności wdrożenia do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektywy 2014/66/UE.

Rozdział 5a będzie regulował kwestię udzielania zezwoleń na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Art. 139a określa warunki udzielania ww. zezwolenia zgodnie z wymogami określonymi w art. 5 ust. 1 – 6 ww. dyrektywy.

W art. 139b przewiduje się, iż zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa w przypadku cudzoziemców odbywających staż będzie udzielane na okres do 1 roku. W przypadku kadry kierowniczej oraz specjalistów będą miały zastosowanie ogólne uregulowania art. 98 ust. 2 przewidujące, iż zezwolenie na pobyt czasowy udzielane jest maksymalnie na okres 3 lat. Powyższe rozwiązanie dostosowuje polskie przepisy prawa do art. 12 dyrektywy 2014/66/UE, zgodnie z którym maksymalny okres przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa wynosi trzy lata w przypadku pracowników kadry kierowniczej i specjalistów oraz jeden rok w przypadku pracowników odbywających staż.

Treść art. 139c jest analogiczna do uregulowań prawnych dotyczących zezwolenia na pobyt czasowy i pracę oraz zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (odpowiednio art. 115 oraz art. 130).

Art. 139d określa przesłanki odmowy wszczęcia postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Przesłanki art. 139d pkt 6 i 7 uwzględniają uregulowania art. 2 ust. 1 dyrektywy 2014/66/UE, określającego zakres stosowania dyrektywy, która ma zastosowanie tylko do obywateli państw trzecich, którzy w momencie składania wniosku mają miejsce pobytu poza terytorium państw członkowskich. Pozostałe przesłanki odmowy wszczęcia ww. postępowania powiązane są z art. 2 ust. 2 dyrektywy 2014/66/UE, określającym do jakich kategorii cudzoziemców niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania.

Określone w art. 7 dyrektywy 2014/66/UE przesłanki odrzucenia wniosku o udzielenie zezwolenia na przeniesienie wewnątrz przedsiębiorstwa zostały transponowane do prawa krajowego w art. 139e ust. 1. Zaproponowane w omawianym artykule podstawy odmowy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa respektują zasadę proporcjonalności wyrażoną w art. 7 ust. 5 wskazanej wyżej dyrektywy, zgodnie z ust. 3 tego artykułu.

Podstawy nieodnowienia oraz cofnięcia zezwolenia na przeniesienie wewnątrz przedsiębiorstwa, przewidziane w art. 8 dyrektywy 2014/66/UE, zostały wdrożone do polskiego porządku prawnego w art. 139e ust. 2 oraz w art. 139f. Podobnie jak w przypadku podstaw odmowy udzielenia opisanego wyżej zezwolenia, przepisy dotyczące nieodnowienia tego zezwolenia lub jego cofnięcia uwzględniają określoną w art. 8 ust. 6 ww. dyrektywy zasadę proporcjonalności.

Art. 139g określa treść decyzji administracyjnej o udzieleniu zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Powyższa regulacja prawna uwzględnia treść art. 13 ust. 6 dyrektywy 2014/66/UE, która pozwala państwom członkowskim zamieszczać dodatkowe informacje dotyczące działalności zawodowej obywatela państwa trzeciego w czasie przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa w formie zapisu na papierze.

Art. 139h określa wojewodę właściwego ze względu na siedzibę jednostki przyjmującej jako organ właściwy do udzielenia lub odmowy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa.

Decyzję w sprawie cofnięcia wyżej wymienionego zezwolenia będzie natomiast wydawał wojewoda, który tego zezwolenia udzielił.

Art. 139i stanowi wyjątek od uregulowań ogólnych dotyczących udzielania zezwoleń na pobyt czasowy, które przewidują, iż zezwolenia te udzielane są na wniosek cudzoziemca, który jest również jedyną stroną postępowania administracyjnego. Zaproponowane w omawianym przepisie rozwiązanie przewiduje, iż zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa będzie udzielane na wniosek jednostki przyjmującej, która również będzie stroną postępowania w ww. sprawie. Na treść proponowanego przepisu miał wpływ przede wszystkim fakt, iż dyrektywa 2014/66/UE ma zastosowanie tylko do cudzoziemców, którzy w momencie składania wniosku przebywają poza terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, a ponadto wobec tych, którzy zostali przyjęci na terytorium państwa członkowskiego na warunkach określonych w tej dyrektywie. Powyższe uregulowanie prawne jest zgodne z treścią art. 11 ust. 1 ww. dyrektywy, który pozwala państwom członkowskim określić, czy wniosek ma składać obywatel państwa trzeciego czy jednostka przyjmująca. Treść art. 139i ust. 3, zgodnie z którym, w postępowaniu w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 stroną postępowania jest jednostka przyjmująca oraz cudzoziemiec, uwzględnia natomiast uregulowania art. 15 ust. 3 ww. dyrektywy, który stanowi między innymi, iż uzasadnienie decyzji o cofnięciu zezwolenia na przeniesienie wewnątrz przedsiębiorstwa jest wydawane na piśmie pracownikowi przenoszonemu wewnątrz przedsiębiorstwa i jednostce przyjmującej.

Zaproponowane w art. 139j rozwiązania dotyczące składania wniosku o udzielenie kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa są zbieżne z ogólnymi zasadami dotyczącymi składania wniosków o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, przewidzianymi w art. 108 ustawy o cudzoziemcach.

W art. 139k przewidziano obowiązek zawiadamiania wojewody przez jednostkę przyjmującą o każdej zmianie mającej wpływ na warunki udzielenia tego zezwolenia. Powyższy przepis wdraża do krajowego porządku prawnego art. 14 dyrektywy 2014/66/UE.

Celem regulacji art. 139l jest wyraźnie oddzielenie postępowań o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, w których powołano się na okoliczności, o których mowa w art. 139a ust. 1, od postępowań o udzielenie zezwoleń na pobyt czasowy, udzielanych na

innych podstawach prawnych ustawy o cudzoziemcach, co ma na celu usprawnienie postępowań w przedmiotowych sprawach.

Projektowane przepisy prawa wprowadzają do działu V również rozdział 3b – Pobyt cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu mobilności w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa.

W art. 139m ust. 1 wprowadzony został obowiązek powiadamiania Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców przez jednostkę przyjmującą w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, które wydało cudzoziemcowi dokument pobytowy z adnotacją „ICT”, o zamiarze wykonywania przez tego cudzoziemca pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa w jednostce przyjmującej mającej siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, należącej do tego samego przedsiębiorstwa lub tej samej grupy przedsiębiorstw, co pracodawca macierzysty, mający siedzibę poza terytorium Unii Europejskiej, przez okres wynoszący do 90 dni w dowolnym okresie liczącym 180 dni, tj. w celu skorzystania przez tego cudzoziemca z mobilności krótkoterminowej, o której mowa w art. 21 dyrektywy 2014/66/UE. W ust. 2 określono istotne elementy takiego powiadomienia. W ust. 3 doprecyzowano, iż powiadomienia dokonuje się w języku polskim, zgodnie z art. 21 ust. 3 dyrektywy.

Projektowane przepisy od art. 139n do art. 139y realizują postanowienia art. 22 dyrektywy 2014/66/UE, dotyczące mobilności długoterminowej.

Art. 139n określa warunki udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, w sytuacji kiedy cudzoziemiec posiadający zezwolenie pobytowe z adnotacją „ICT” w innym państwie członkowskim UE chciałoby skorzystać w Polsce z mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Przesłanki udzielenia tego zezwolenia są zgodne z art. 22 ust. 2 dyrektywy 2014/66/UE.

Podobnie jak art. 139b, art. 139o przewiduje, iż ww. zezwolenie w przypadku cudzoziemców odbywających staż będzie udzielane na okres do 1 roku. W przypadku kadry kierowniczej oraz specjalistów będą miały zastosowanie ogólne uregulowania art. 98 ust. 2 przewidujące, iż zezwolenie na pobyt czasowy udzielane jest maksymalnie na okres 3 lat. Zezwolenia na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, będzie się przy tym udzielać na okres nie dłuższy niż okres ważności posiadanego przez cudzoziemca dokumentu pobytowego z adnotacją „ICT”, wydanego przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej. Powyższe rozwiązanie

dostosowuje polskie przepisy prawa do art. 12 ust. 1 oraz art. 22 ust. 1 dyrektywy 2014/66/UE.

Treść art. 139p jest analogiczna do uregulowań prawnych dotyczących zezwolenia na pobyt czasowy i pracę oraz zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (odpowiednio art. 115 oraz art. 130), a także dotyczących zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa.

Uregulowania prawne zawarte w art. 139q określają przypadki odmowy wszczęcia postępowania o zezwolenie na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Podobnie jak art. 139d powyższy przepis uwzględnia przewidziany w art. 2 zakres stosowania dyrektywy 2014/66/UE.

Określone w art. 22 ust. 3 ww. dyrektywy przesłanki odrzucenia wniosku o mobilność długoterminową zostały przewidziane w art. 139r, który wskazuje w jakich przypadkach organ administracji publicznej będzie odmawiał udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa.

W art. 139s określono, iż zezwolenie na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa będzie się cofać w przypadkach analogicznych do przesłanek cofnięcia zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Opisany wyżej przepis uwzględnia uregulowania prawne art. 22 ust. 7 dyrektywy 2014/66/UE.

Uregulowania prawne art. 139t wzorowane są na ogólnych zasadach dotyczących składania wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, określonych w art. 108 ustawy o cudzoziemcach. Jeżeli w dniu złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa cudzoziemiec będzie przebywał legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a wniosek nie będzie zawierał braków formalnych lub braki formalne zostaną uzupełnione w terminie, zastosowanie będzie miał przepis art. 108 ustawy o cudzoziemcach, dotyczący umieszczenia w dokumencie podróży cudzoziemca odcisku stempla potwierdzającego złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy oraz legalnego pobytu cudzoziemca w trakcie procedury udzielenia przedmiotowego zezwolenia. Natomiast w razie późniejszego wjazdu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - po złożeniu przez jednostkę przyjmującą wniosku o udzielenie tego zezwolenia, odpowiednie zastosowanie będą miały

art. 108 ust. 1 pkt 2 i ust. 2, dotyczące legalnego pobytu cudzoziemca w trakcie procedury udzielenia przedmiotowego zezwolenia. Przepisy te uwzględniają uprawnienia określone w art. 22 ust. 2 lit c i d dyrektywy 2014/66/UE.

Art. 139u wskazuje, które przepisy regulujące zasady udzielania oraz cofania zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa mają również zastosowanie do zezwoleń na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa.

Przepis art. 139w nakłada na wojewodę obowiązek informowania Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o udzieleniu lub cofnięciu zezwolenia na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Powyższa powinność wynika z faktu, iż Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców będzie pełnił funkcję punktu kontaktowego dla celów dyrektywy 2014/66/UE. Powyższy przepis wdraża do polskiego porządku prawnego uregulowania art. 22 ust. 6 ww. dyrektywy, który stanowi, iż drugie państwo członkowskie informuje właściwe organy pierwszego państwa członkowskiego o wydaniu zezwolenia na mobilność długoterminową. Powyższy przepis uwzględnia także uregulowania art. 23 ust. 2 dyrektywy 2014/66/UE, który przewiduje, iż w przypadku gdy pierwsze państwo członkowskie cofa zezwolenie na przeniesienie wewnątrz przedsiębiorstwa, informuje o tym natychmiast organy drugiego państwa członkowskiego.

Art. 139x uwzględnia postanowienia art. 23 ust. 3 dyrektywy 2014/66/UE, zgodnie z którym jednostka przyjmująca drugiego państwa członkowskiego informuje właściwe organy drugiego państwa członkowskiego o wszelkich zmianach wpływających na warunki, na których podstawie zezwolono na podjęcie mobilności.

Celem regulacji art. 139y jest wyraźnie oddzielenie postępowań o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, w których powołano się na okoliczności, o których mowa w art. 139n ust. 1, od postępowań o udzielenie zezwoleń na pobyt czasowy, udzielanych na innych podstawach prawnych ustawy o cudzoziemcach, co ma na celu usprawnienie postępowań w przedmiotowych sprawach. Regulacja jest analogiczna do treści art. 139l.

Projektowane przepisy prawa przewidują także zmiany w rozdziale 5 – Zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej. W art. 142 ust. 2 doprecyzowano, iż wymogi określone w ust. 1 pkt 3 ww. przepisu mają zastosowanie również do utworzonej przez cudzoziemca spółki komandytowej, komandytowo-akcyjnej, spółki z

ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej albo do spółki, do której cudzoziemiec przystąpił lub której udziały lub akcje objął lub nabył.

Dodano nowy art. 142a, który określa, jakie informacje powinna zawierać decyzja o udzielaniu zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia działalności gospodarczej, w przypadku cudzoziemca, którego celem pobytu jest wykonywanie pracy poprzez pełnienie funkcji w zarządzie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółki akcyjnej, którą utworzył lub której udziały lub akcje objął lub nabył. Powyższa zmiana pozwala na realizację przepisu art. 87 ust. 1 pkt 11a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, który stanowi, iż cudzoziemiec jest uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Polski, jeżeli m.in. posiada zezwolenie na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 142 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, na warunkach określonych w tym zezwoleniu. Obecnie obowiązujące przepisy prawa nie przewidują obowiązku określania warunków udzielenia zezwolenia, o którym mowa w art. 142 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, w decyzji o udzielaniu tego zezwolenia.

Kolejne zmiany przewidziano w rozdziale 6 – Zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach. W art. 144 ust. 1a przewiduje się ustawowe doprecyzowanie wysokości wystarczających środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania, których posiadanie stanowi jeden z wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, o którym mowa w art. 144 ustawy o cudzoziemcach. W przepisie tym przyjęto, że wysokość środków finansowych, którymi cudzoziemiec dysponuje miesięcznie na pokrycie kosztów utrzymania, powinna być wyższa niż wysokość dochodu uprawniającego do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w odniesieniu do cudzoziemca oraz każdego członka rodziny pozostającego na jego utrzymaniu. W obecnym stanie prawnym art. 150 wskazuje, iż Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia między innymi minimalną wysokość środków finansowych, jakie musi posiadać cudzoziemiec podejmujący lub kontynuujący studia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na pokrycie kosztów utrzymania. Określając wysokość ww. środków Rada Ministrów jest obowiązana określić je w takiej wysokości, aby były one wystarczające na pokrycie kosztów utrzymania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemca i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu bez konieczności korzystania z pomocy społecznej na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Powyższa delegacja do wydania aktu wykonawczego nakłada na Radę Ministrów konieczność każdorazowej zmiany ww. rozporządzenia w przypadku zmiany

wysokości kryteriów dochodowych, określanych na podstawie tej ustawy. W związku z powyższym, uznano za zasadne odstępnie od określania minimalnej wysokości środków finansowych, jakie musi posiadać cudzoziemiec podejmujący lub kontynuujący studia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na pokrycie kosztów utrzymania w rozporządzeniu Rady Ministrów, na rzecz wprowadzenia analogicznego przepisu ustawowego w tym zakresie.

Kolejna z zaproponowanych zmian dotyczy treści art. 144 ust. 2 i polega na wprowadzeniu możliwość udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach także w przypadku odbywania kursu przygotowawczego do podjęcia nauki na studiach w innym języku niż język polski.

W celu rozwiania wątpliwości przy stosowaniu art. 145 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach, w przepisie tym wprowadzono definicję „pierwszego zezwolenia”, którym jest zezwolenie na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach, udzielane cudzoziemcowi, który podejmuje stacjonarne studia wyższe lub studia doktoranckie na terytorium Polski na pierwszym roku studiów.

W art. 145 dodano nowy ust. 4, który pozwala na udzielenie kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach na okres dłuższy o 3 miesiące od okresu studiów lub na okres kursu przygotowawczego, nie dłuższy jednak niż 3 lata.

W art. 146 zaproponowano zmianę treści przepisu upoważniającego do wydania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego rozporządzenia, które określa wzór zaświadczenia jednostki prowadzącej studia o przyjęciu cudzoziemca na studia lub o kontynuowaniu przez niego studiów. Treść powyższego zaświadczenia zostanie uzupełniona o informacje na temat kierunku studiów lub specjalności zawodowych oraz odpłatności za odbywanie studiów. Informacje te są istotne w postępowaniu w sprawie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 144 ustawy o cudzoziemcach.

W art. 150, w związku z regulacją art. 144 ust. 1a, proponuje się zmianę przepisu upoważniającego do wydania rozporządzenia wykonawczego, określonego tym przepisem. Zaproponowana zmiana przewiduje, iż przedmiotowe rozporządzenie będzie wydawane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i będzie określało jedynie minimalną wysokość środków finansowych, jakie musi posiadać cudzoziemiec podejmujący lub kontynuujący studia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na pokrycie kosztów podróży powrotnej do

państwa pochodzenia lub zamieszkania albo kosztów tranzytu do państwa trzeciego, które udzieli pozwolenia na wjazd, z uwzględnieniem zróżnicowania wysokości tych środków w zależności od tego, czy cudzoziemiec przybył z państwa sąsiadującego z Rzeczpospolitą Polską, z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, niesąsiadującego z Rzeczpospolitą Polską lub z państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub z Konfederacji Szwajcarskiej, albo z innego państwa. Ponadto rozporządzenie to ma określać, tak jak przewidują to obecnie obowiązujące przepisy prawa, katalog dokumentów pozwalających na udokumentowanie posiadania przez cudzoziemca środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania i kosztów podróży powrotnej do państwa pochodzenia lub zamieszkania albo kosztów tranzytu do państwa trzeciego, które udzieli pozwolenia na wjazd.

Podobne zmiany jak w przypadku zezwolenia na pobyt czasowy w celu kształcenia się na studiach wprowadzono w rozdziale 7 – Zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych. W art. 151 ust. 1a przewiduje się ustawowe doprecyzowanie wysokości wystarczających środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania, których posiadanie stanowi jeden z wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych, o którym mowa w art. 151 ustawy o cudzoziemcach. W przepisie tym przyjęto, że wysokość środków finansowych, którymi cudzoziemiec dysponuje miesięcznie na pokrycie kosztów utrzymania, powinna być wyższa niż wysokość dochodu uprawniającego do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w odniesieniu do cudzoziemca oraz każdego członka rodziny pozostającego na jego utrzymaniu. Rozwiązanie jest analogiczne do przewidzianego w projektowanym art. 144 ust. 1a. Na wzór zmian w art. 150 ustawy o cudzoziemcach zmianie uległ także art. 157.

Projekt zmian w ustawie o cudzoziemcach nowelizuje także rozdział 8 – Zezwolenie na pobyt czasowy dla członków rodzin obywateli Rzeczypospolitej Polskiej oraz członków rodzin cudzoziemców. W art. 158 ust. 1 pkt 2 proponuje się wprowadzenie możliwości udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy małoletnim dzieciom cudzoziemca pozostającego w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej i posiadającego zezwolenie na pobyt stały udzielone w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim z obywatelem polskim.

Treść art. 159 ust. 1 pkt 1 lit j oraz k dostosowuje polskie prawo do uregulowań art. 19 ust. 1 i 2 dyrektywy 2014/66/UE, z których wynika, iż członkowie rodzin cudzoziemców

posiadających zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa mogą ubiegać się o zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną.

Wprowadzenie art. 160a ma na celu wdrożenie do polskiego prawa krajowego orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-457/12 S. i G. Przepis ten przewiduje udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcowi będącemu bezpośrednim zstępnym obywatela polskiego lub jego małżonka, w wieku do 21 lat lub pozostającym na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka, lub bezpośrednim wstępnym obywatela polskiego lub jego małżonka, pozostającym na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka, jeżeli obywatel polski zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i regularnie przemieszcza się do innego państwa członkowskiego UE jako pracownik transgraniczny, co najmniej raz w tygodniu, a udzielenie zezwolenia jest konieczne do zapewnienia faktycznej możliwości korzystania przez tego obywatela ze swobody przepływu pracowników. Jeśli chodzi o małżonków obywateli polskich, będących w opisaney wyżej sytuacji, mogą oni uzyskać zezwolenie na pobyt czasowy na podstawie art. 158 ust. 1 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach.

Zmiana art. 165 ust. 1 ma charakter redakcyjny i doprecyzowuje, iż cudzoziemcowi odmawia się udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy dla członka rodziny - obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub w celu połączenia się z rodziną, gdy związek małżeński został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, a nie „niniejszej ustawy”. Zmiana ma na celu usunięcie wątpliwości czy przepis obejmuje tylko obejście przepisów obowiązującej ustawy o cudzoziemcach.

Nowelizacja art. 168 pozwala cudzoziemcom przebywającym w Polsce na samodzielne ubieganie się o zezwolenie na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną. W ust. 1 tego artykułu przewidziano, że tylko wniosek o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną cudzoziemcowi przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej składa cudzoziemiec zamieszkujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do którego członek jego rodziny przybywa. W ust. 2 i 3 tego artykułu przewidziano z kolei, że złożenie przez cudzoziemca zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną w imieniu małżonka tego cudzoziemca wymaga jego pisemnej

zgody. Wyrażenie tej zgody jest natomiast równoznaczne z udzieleniem cudzoziemcowi zamieszkującemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnictwa do działania w imieniu małżonka. Rozwiązanie to jest wzorowane na rozwiązaniach przewidzianych w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 680, z późn. zm.).

Zmiana w art. 169 ust. 1 jest analogiczna do zmiany w art. 165 ust. 1.

W art. 171 ust. 2 zaproponowano rozszerzenie katalogu okoliczności powodujących, że pobyt cudzoziemca, w stosunku do którego istnieje domniemanie, że jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 *ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny* przestaje uważać się za legalny, w związku z przekroczeniem lub usiłowaniem przekroczenia przez niego granicy wbrew przepisom prawa. Zmiana ta jest uzasadniona ze względu na charakter wydawanego cudzoziemcowi zaświadczenia potwierdzającego powyższe domniemanie. Zaświadczenie umożliwia pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie jego ważności, nie uprawnia ono jednak do przemieszczania się poza terytorium Polski, w tym do poruszania się po innych państwach Unii Europejskiej. Zgodnie z art. 6 *Dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami* (Dz. Urz. UE L 261, z 06.08.2004, str. 19), Państwa Członkowskie zapewnią przyznanie zainteresowanym obywatelom państw trzecich okresu na zastanowienie się umożliwiające im odzyskanie równowagi i uniknięcie negatywnego wpływu ze strony sprawców przestępstw, tak aby osoby te mogły podjąć świadomą decyzję w zakresie podjęcia współpracy z właściwymi organami, przy czym okres przeznaczony na zastanowienie się nie daje uprawnień do pobytu na mocy dyrektywy. Uprawnienie do pobytu – zezwolenie na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi - uregulowane jest w art. 176 ustawy o cudzoziemcach, a jednym z warunków ubiegania się o to zezwolenie jest przebywanie przez cudzoziemca na terytorium RP. Przekroczenie lub usiłowanie przekroczenia granicy wbrew przepisom prawa, stanowi wykroczenie, zgodnie z art. 49a *ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1094, ze zm.). Tym samym takie działanie cudzoziemca może zostać uznane za naruszenie porządku publicznego. Zgodnie natomiast, z ust. 4 art. 6 *Dyrektywy Rady 2004/81/WE* Państwo Członkowskie może w każdej chwili zakończyć okres przeznaczony na zastanowienie się z przyczyn związanych z porządkiem publicznym i ochroną bezpieczeństwa narodowego lub jeżeli właściwe organy stwierdziły, że dana osoba

aktywnie, dobrowolnie i z własnej inicjatywy ponownie nawiązała kontakt ze sprawcami przestępstw, o których mowa w art. 2 lit. b i c.

Zmiana pkt 2 w art. 176 jest uzasadniona ze względu na zmianę treści art. 185a *ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego* (Dz.U. poz. 555, z późn. zm.) i innych przepisów dotyczących przesłuchania małoletniego w postępowaniu karnym. Projektowana zmiana ustawy o cudzoziemcach zabezpieczyć ma interes prawny małoletniego cudzoziemca, który otrzymał status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie o przestępstwo, o jakim mowa w art. 189a Kodeksu karnego. Modyfikacja przepisu oznacza, że zezwolenie na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi, o którym mowa w art. 176 będzie udzielane małoletniemu cudzoziemcowi, który otrzymał status pokrzywdzonego w postępowaniu w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego, niezależnie, czy podjął on współpracę z organem właściwym do prowadzenia postępowania w sprawie o to przestępstwo.

Zaproponowano również nowelizację rozdziału 10 – Zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu. Po art. 185 proponuje się dodać art. 185a, który będzie wyraźnie rozdzielał postępowania administracyjne w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu, które mają szczególny charakter w stosunku do pozostałych postępowań w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy.

Proponuje się również wprowadzenie zmian w rozdziale 11 – Zezwolenie na pobyt czasowy ze względu na inne okoliczności. Pierwsza z zaproponowanych zmian dotyczy uregulowań prawnych dotyczących udzielania zezwolenia na pobyt czasowy absolwentom polskich uczelni i polega na zmianie art. 188 ust. 3 pkt 2 oraz pkt 5. Zaproponowano odejście od wymogu posiadania stabilnego i regularnego źródła dochodu przez absolwenta polskiej uczelni w postępowaniu o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy na rzecz posiadania przez niego zapewnionego utrzymania na terytorium Polski.

Zaproponowana w art. 188 ust. 4a zmiana wzorowana jest na rozwiązaniach przewidzianych dla studentów oraz naukowców. W przepisie tym przewiduje się ustawowe doprecyzowanie wysokości wystarczających środków finansowych na pokrycie kosztów utrzymania, których posiadanie stanowi jeden z wymogów udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu podjęcia lub kontynuacji nauki, o którym mowa w art. 187 pkt 1 lit a ustawy o cudzoziemcach. W przepisie tym przyjęto, że wysokość środków finansowych, którymi cudzoziemiec dysponuje miesięcznie na pokrycie kosztów utrzymania, powinna być wyższa

niż wysokość dochodu uprawniającego do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w odniesieniu do cudzoziemca oraz każdego członka rodziny pozostającego na jego utrzymaniu. Rozwiązanie jest analogiczne do przewidzianego w projektowanym art. 144 ust. 1a i art. 151 ust. 1a.

Wprowadzono również nowy art. 190a, który doprecyzowuje, iż zezwolenie na pobyt czasowy dla absolwenta polskiej uczeni jest udzielane cudzoziemcowi bezpośrednio po zakończeniu studiów oraz jednorazowo, na okres 1 roku. Powyższa zmiana spowodowała konieczność wykreślenia pkt 3 w art. 190.

Zaproponowana w art. 194 zmiana treści przepisu upoważniającego do wydania rozporządzenia wykonawczego jest analogiczna do zmiany w art. 150 oraz art. 157.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie zmian w dziale VI – Zezwolenie na pobyt stały i zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Zaproponowana w art. 195 ust. 1 pkt 4 zmiana ma charakter redakcyjny i polega na doprecyzowaniu, iż cudzoziemiec będący małżonkiem obywatela polskiego, aby uzyskać zezwolenie na pobyt stały jest obowiązany „pozostawać w związku małżeńskim” zarówno w dacie wydania decyzji, jak również przez okres 3 lat przed jej wydaniem.

W art. 195 ust. 1 pkt 5 lit. c zrezygnowano z konieczności potwierdzania przez prokuratora prowadzącego postępowanie w sprawie o przestępstwo handlu ludźmi, o którym mowa w art. 189a §1 Kodeksu karnego, że cudzoziemiec ma uzasadnione obawy przed powrotem do państwa pochodzenia, jako jednego z warunków udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały, na podstawie art. 195 ust. 1 pkt 5 ustawy o cudzoziemcach. Zmiana ta wychodzi ona naprzeciw wnioskowi prokuratury, która podnosiła, że nie ma możliwości potwierdzenia przedmiotowych obaw przez prokuratora prowadzącego postępowanie w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a §1 Kodeksu karnego. Należy pamiętać, że przestępstwo handlu ludźmi często powiązane jest z działalnością zorganizowanych grup przestępczych, część działań podlegać może wyłączeniu do innych postępowań, istnieje także możliwość zawieszenia postępowania w związku z wystąpieniem o międzynarodową pomoc prawną. Powyższe okoliczności wpływać mogą na brak możliwości wystawienia przez prokuratora potwierdzenia, które jest wymagane w świetle obowiązującego art. 195 ust. 1 pkt 5 ustawy o cudzoziemcach, co potwierdza także dotychczasowa praktyka. Wykreślenie tego zapisu umożliwi oparcie się na innych, niż potwierdzenie prokuratora przesłankach, jak np. na wyniku, opracowanej przez grupę ekspercką ds. wsparcia ofiar handlu ludźmi grupy roboczej międzyresortowego Zespołu do

Spraw Zwalczania i Zapobiegania Handlowi Ludźmi, wdrożonej w 2015 roku, „Oceny ryzyka w przypadku organizacji powrotu ofiary handlu ludźmi”. Wykorzystane mogą być także inne informacje pochodzące od podmiotów posiadających wiedzę o sprawie, działaniach sprawców i osób z nimi współpracujących, jak też informacje o aktualnej sytuacji w kraju pochodzenia ofiary handlu ludźmi.

W art. 195 ust. 1 pkt 10 wprowadzono nową przesłankę udzielania zezwolenia na pobyt stały. Proponuje się udzielanie tego zezwolenia cudzoziemcom, którzy bezpośrednio przed złożeniem wniosku w tej sprawie przebywali nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nie krótszy niż 4 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 ust. 1a i posiadają źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na utrzymaniu. W ten sposób cudzoziemcy posiadający kwalifikacje zawodowe pożądane dla polskiej gospodarki, będą mogli uzyskać zezwolenie pobytowe na czas nieoznaczony na terytorium Polski na korzystniejszych warunkach, niż przewidziane dla ogółu cudzoziemców, poprzez udzielanie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Rozwiązanie to będzie z jednej strony instrumentem przyciągającym cudzoziemców posiadających kwalifikacje zawodowe pożądane dla polskiej gospodarki do polskiego rynku pracy, z drugiej strony będzie stanowić zachętę do pozostania tej kategorii cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i związania się na stałe z polskim rynkiem pracy.

Projektowane przepisy art. 195 ust. 1a wprowadziły wymóg znajomości języka polskiego na poziomie B1, jako warunek uzyskania zezwolenia na pobyt stały. Powyższy warunek jest pierwszym wymogiem integracyjnym wprowadzanym jak dotąd w przepisach dotyczących przyjmowania cudzoziemców na terytorium naszego kraju. Znajomość języka polskiego będzie potwierdzana urzędowym poświadczeniem znajomości języka polskiego, o którym mowa w art. 11a ustawy z dnia 7 października 1999r.o języku polskim (Dz. U. z 2011r. poz. 224 i poz.455), świadectwem ukończenia w Rzeczypospolitej Polskiej szkoły w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 2156, z późn. zm.), lub uczelni, w rozumieniu ustawy 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U z 2012 r. , poz. 572, z późn. zm.), z wykładowym językiem polskim albo świadectwem ukończenia za granicą podobnej szkoły lub uczelni, z wykładowym językiem polskim, analogicznie do rozwiązań przyjętych w art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2012 r. poz. 161, z późn. zm.).W projekcie doprecyzowano natomiast pojęcie szkoły, w celu uniknięcia wątpliwości

interpretacyjnych w stosowaniu tych przepisów. Znajomości języka polskiego nie będą obowiązani udokumentować cudzoziemcy polskiego pochodzenia, posiadacze Karty Polaka, cudzoziemcy, którym udzielono na terytorium Polski azylu oraz ofiary handlu ludźmi. Ponadto, zgodnie z ust. 1b tego artykułu, z powyższego wymogu będą także zwolnione małoletnie dzieci urodzone na terytorium Polski oraz dzieci do 16 roku życia.

W art. 195 ust. 2 zaproponowano, aby do ustalenia polskiego pochodzenia miały zastosowanie przepisy art. 5 ust. 1-3 oraz odpowiednio przepisy art. 6 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r. poz.1392 oraz z 2015 r. poz. 1274).

Z kolei dodawany ust. 2a w art. 195 ma na celu doprecyzowanie, że do ustalenia, czy cudzoziemiec ubiegający się o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały, o którym mowa w ust. 1 pkt 10, posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu, stosuje się przepisy art. 114 ust. 2 tej ustawy.

Podobnie jak w przypadku przepisów regulujących odmowę wszczęcia zezwolenia na pobyt czasowy, tj. w art. 99 ust. 1, w art. 196 ust. 1 proponuje się zmianę wskazującą moment relewantny dla oceny istnienia okoliczności stanowiących podstawę odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały, którym będzie dzień złożenia wniosku o udzielenie tego zezwolenia. Zmiana w pkt 4 ma charakter redakcyjny, związany z modyfikacją brzmienia wprowadzenia do wyliczenia w tym ustępie. Zrezygnowano także z przesłanki odmowy wszczęcia wyżej wymienionego postępowania, wskazanej w pkt 7 art. 196 ust. 1, dotyczącej nie złożenia przez cudzoziemca odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu, w sytuacji kiedy był do tego obowiązany. W miejsce opisanej wyżej przesłanki dodano nowy ust. 1a, przewidujący odmowę wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały, gdy przy składaniu wniosku o udzielenie tego zezwolenia, albo w terminie, o którym mowa w art. 203 ust. 5 cudzoziemiec nie złożył odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu. W art. 203 ust. 5 przewidziano natomiast wyznaczenie przez wojewodę terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie wojewody nie jest możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Powyższa zmiana ma na celu uwzględnienie sytuacji, gdy pomimo stawienia się osobiście przez cudzoziemca, przy składaniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt stały, w urzędzie wojewody, w związku obowiązkiem przewidzianym w art. 202 ust. 1 lub na wezwanie, zgodnie z art. 202 ust. 2, nie jest możliwe pobranie tych odcisków od cudzoziemca w tym dniu, z różnych przyczyn

leżących po stronie organu, takich jak problemy techniczne lub duża liczba interesantów. Praktyka stosowania obowiązujących przepisów wykazała bowiem, że takie sytuacje się zdarzają, natomiast brakuje rozwiązań prawnych, które mogą mieć zastosowanie w takich przypadkach. W obecnym stanie prawnym nie przewidziano podstawy do wyznaczenia terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, który to termin byłby niezależny od terminu określonego w art. 202 ust. 2. Dlatego też w sytuacji, gdy osobiste stawiennictwo w urzędzie obsługującym wojewodę nastąpiło, a pomimo tego odciski linii papilarnych nie zostały pobrane, organ obecnie nie dysponuje skutecznym instrumentem dla zastosowania rygoru odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały, o którym mowa w art. 196 ust. 1 pkt 7. Projektowana zmiana ma na celu zmianę tego stanu. Powyższe zmiany są analogiczne do tych, przewidzianych przy zezwoleniach na pobyt czasowy.

Zmianie uległ również ust. 4 w art. 196, który reguluje przypadki, kiedy nie odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały. W obecnym brzmieniu przepis ten wyłącza stosowanie wyłącznie art. 196 ust. 1 pkt 1 lit. c, a zatem podstawy prawnej odmowy wszczęcia postępowania w sytuacji, gdy cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego mu na podstawie art. 181 ust. 1, a zatem ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wyłączenie zaś zastosowania tego przepisu zachodzi wtedy, gdy wnioskodawcą jest osoba powołująca się na to, że jest osobą polskiego pochodzenia zamierzającą osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe (art. 195 ust. 1 pkt 3). Projektowana zmiana polega po pierwsze na tym, że rozszerzeniu ulegnie katalog przepisów, których nie będzie się stosowało na mocy zmienianego przepisu. Do obecnej podstawy odmowy wszczęcia z art. 196 ust. 1 pkt 1 lit. c, dojdą jeszcze: ust. 1 pkt 1 lit. a (cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nielegalnie), ust. 1 pkt 1 lit. b (cudzoziemiec przebywa na terytorium Polski na podstawie wizy Schengen upoważniającej tylko do wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium wydanej w celu przyjazdu ze względów humanitarnych, z uwagi na interes państwa lub zobowiązania międzynarodowe), ust. 1 pkt 4 (w projektowanym brzmieniu – cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po tym, jak został zobowiązany do powrotu i nie upłynął jeszcze termin dobrowolnego powrotu określony w decyzji w tej sprawie, także w przypadku przedłużenia tego terminu) oraz ust. 1 pkt 5 (jest obowiązany opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadkach określonych w art. 299 ust. 6). Po drugie zaś zakres zastosowania tego przepisu, obecnie ograniczony do

cudzoziemców będących osobami polskiego pochodzenia, zamierzającymi osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe (art. 195 ust. 1 pkt 3) ulega poszerzeniu również na cudzoziemców, którzy posiadają ważną Kartę Polaka i chcą osiedlić się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe (art. 195 ust. 1 pkt 9). Celem projektowanych zmian jest umożliwienie szerszego dostępu do skutecznego zainicjowania postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały tym kategoriom cudzoziemców (osobom polskiego pochodzenia oraz posiadaczom ważnej Karty Polaka).

W art. 197 ust. 1 pkt 6 proponuje się zmianę, która ma doprowadzić do powstania instrumentu przeciwdziałania nadużyciom wynikającym z trwania związku małżeńskiego cudzoziemca z obywatelem polskim, z którego to związku małżeńskiego cudzoziemiec ten chce wywieść dla siebie korzyść w postaci uzyskania zezwolenia na pobyt stały. W obecnym brzmieniu przepis ten odwołuje się do tego, że „związek małżeński został zawarty w celu obejścia niniejszej ustawy”. W proponowanym brzmieniu, po pierwsze odesłanie będzie następowało nie do „niniejszej ustawy”, jako aktu prawnego, którego obejście ma następować, ale do „przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego”, a zatem również przepisów obowiązujących przed ogłoszeniem oraz przed wejściem w życie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Po drugie zaś, wzorem obecnie obowiązującego już art. 303 ust. 1 pkt 4, proponuje się, aby relewantny charakter miał nie tylko cel zawarcia związku małżeńskiego, a zatem pewien fakt w ujęciu historycznym, niezmienny w czasie, ale również cel trwania tego związku małżeńskiego w chwili obecnej. W praktyce orzeczniczej organów administracji dostrzeżono bowiem przypadki, w których to dochodziło do rozkładu pożycia pomiędzy małżonkami w stopniu, który umożliwiałyby orzeczenie o rozwiązaniu tego małżeństwa przez rozwód, jednak żaden z małżonków nie wyrażał zainteresowania wniesieniem powództwa, względnie małżonek będący cudzoziemcem czynił starania celem przedłużenia procesu z powództwa drugiego z małżonków tak, aby w stanie faktycznym aktualnym na dzień wydawania decyzji w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały pozostawał on w związku małżeńskim z obywatelem polskim. W obecnym stanie prawnym brak zaś adekwatnego przepisu prawa materialnego w katalogu z art. 197 ust. 1, którego hipotezę jedna z powyżej opisanych sytuacji realizowałaby.

Treść art. 198 ust. 1 została doprecyzowana, poprzez wyraźne wskazanie, że w razie istnienia poważnych przyczyn uzasadniających udzielenie zezwolenia na pobyt stały, zwłaszcza ze względów humanitarnych lub z powodu zobowiązań międzynarodowych można

odstąpić od zastosowania art. 197 ust. 1 pkt 3, (tj. w sytuacji, gdy dane cudzoziemca znajdują się w Systemie Informacyjnym Schengen do celów odmowy wjazdu), z uwzględnieniem interesu państwa, które dokonało wpisu do Systemu Informacyjnego Schengen. Zmiana w przepisie ma na celu podkreślenie, że w opisanej sytuacji zniesiona jest jedynie negatywna przesłanka udzielenia zezwolenia, o której mowa w art. 197 ust. 1 pkt 3. Sam przepis nie stanowi natomiast odrębnej możliwości legalizacji pobytu cudzoziemca na terytorium Polski. Zmiana jest analogiczna do zmiany wprowadzonej w art. 110 ust. 1. W art. 198 ust. 2 wprowadzono zmianę analogiczną do tej, jaka została wprowadzona w art. 110 ust. 2 dotyczącym zezwoleń na pobyt czasowy. W przepisie została rozszerzona o możliwość przeprowadzenia konsultacji na podstawie art. 25 ust. 1 Konwencji Wykonawczej Schengen przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

W art. 201 ust. 3 zmieniono właściwość miejscową wojewody, który będzie wydawał decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt stały. Analogicznie do zmiany w art. 104 ustawy zaproponowano, aby decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt stały wydawał wojewoda, który tego zezwolenia udzielił, a nie wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Ponadto w przepisie przewidziano komendanta placówki Straży Granicznej jako organ uprawniony do występowania z wnioskiem do wojewody o cofnięcie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały. Wszystkie terenowe organy Straży Granicznej są bowiem uprawnione do prowadzenia kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, tym samym mogą w jej toku badać czy wobec cudzoziemca zachodzą przesłanki cofnięcia tego zezwolenia. Ma to także uzasadnienie ze względu na przyjęty zakres podziału zadań pomiędzy terenowe organy Straży Granicznej na szczeblu placówki i komendy oddziału Straży Granicznej – komendant oddziału (pomimo posiadania także uprawnień wykonawczych) co do zasady sprawuje nadzór nad wykonywaniem zadań przez komendantów podległych mu placówek Straży Granicznej.

Treść art. 202 ust. 4 została doprecyzowana poprzez wyraźne określenie, iż obecność małoletniego cudzoziemca przy składaniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt stały jest wymagana, jeżeli w dniu złożenia wniosku w tej sprawie miał on ukończony 6. rok życia oraz poprzez odesłanie do odpowiedniego stosowania ust. 2 omawianego przepisu, ponieważ w obecnie obowiązujących przepisach takiego odesłania brakuje. Zmiana analogiczna do zmiany w art. 105 ust. 4.

W art. 202 ust. 5 doprecyzowano, iż wymogu dotyczącego terminu złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1 nie stosuje się do urodzonego na terytorium Rzeczypospolitej

Polskiej małoletniego dziecka cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, oraz do dziecka obywatela polskiego, które pozostaje pod władzą rodzicielską tego obywatela. W przepisie chodziło bowiem o brak obowiązku złożenia wniosku o udzielenie takiemu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały, nie później niż w ostatnim dniu legalnego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a nie ponadto, o brak obowiązku złożenia wniosku w tej sprawie osobiście. Zgodnie bowiem z art. 202 ust. 4, przy składaniu przedmiotowego wniosku wymagana była obecność cudzoziemca będącego osobą małoletnią, która ukończyła 6 rok życia. Przepis doprecyzowano także poprzez uzupełnienie, że w przypadku małoletniego dziecka cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, chodzi o dziecko urodzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tak, aby przepis ten odpowiadał treści art. 196 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, którego stanowi konsekwencję.

W dodawanym ust. 5 art. 203 przewidziano wyznaczenie przez wojewodę terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie wojewody nie jest możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Szersze uzasadnienie tej zmiany zamieszczono przy uzasadnieniu zmian w art. 196.

Zmiany w art. 205 są konsekwencją zmian wprowadzanych w art. 197 ust. 1 pkt 6 ustawy. W art. 207 treść ust. 8 doprecyzowuje się analogicznie do brzmienia art. 109 ust. 5 ustawy o cudzoziemcach.

W dodawanym art. 207a zaproponowano, podobnie jak w art. 113a w odniesieniu do postępowań w sprawie zezwoleń na pobyt czasowy, iż w postępowaniu w sprawie udzielenia lub cofnięcia zezwolenia na pobyt stały stroną postępowania jest wyłącznie cudzoziemiec którego ww. postępowanie dotyczy. Powyższa zmiana pozwoli na usprawnienie postępowań administracyjnych w tych sprawach.

W art. 211 ust. 1, przewidującym warunki udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia pobyt rezydenta długoterminowego UE, w pkt 3 proponuje się wprowadzenie wymogu posiadania potwierdzonej znajomości języka polskiego, analogicznie do wymogu wprowadzanego w art. 195 ust. 1a, w odniesieniu do zezwoleń na pobyt stały. W ust. 3 tego artykułu przewiduje się również taki sam sposób potwierdzania znajomości języka polskiego, jak w postępowaniu o udzielenie zezwolenia na pobyt stały. Zgodnie z ust. 4 tego artykułu, wymogu znajomości języka polskiego nie będzie się stosowało do małoletniego cudzoziemca,

który w dniu złożenia wniosku nie miał ukończonego 16. roku życia, podobnie, jak w przypadku zwolnienia przewidzianego w art. 195 ust. 1b pkt 2. Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE jest uregulowane na poziomie unijnym w dyrektywie Rady 2003/109/WE z dnia 25 listopada 2003 r. dotyczącej statusu obywateli państw trzecich, będących rezydentami długoterminowymi (Dz. Urz. UE L 16 z 23.01.2004, str. 44, z późn. zm.). Zgodnie z art. 5 ust. 2 tej dyrektywy, Państwa Członkowskie mogą zażądać od obywateli państwa trzeciego, aby spełniali oni warunki integracji, zgodnie z prawem krajowym. Jak wynika ze Sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie stosowania dyrektywy 2003/109/WE dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (KOM(2011) 585 wersja ostateczna) Austria, Czechy, Niemcy, Estonia, Grecja, Francja, Włochy, Litwa, Łotwa, Malta, Holandia, Portugalia oraz Rumunia uzależniają udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE od spełnienia warunków integracji obejmujących między innymi znajomość języka danego państwa członkowskiego. Zmiana treści ust. 2 w art. 211 wynika z konieczności doprecyzowania tego przepisu, przewidującego określone warunki co do okresu czasu poprzedzającego datę złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, w którym cudzoziemiec powinien osiągać określony miesięczny dochód. Obecne brzmienie przepisu może prowadzić do mylnego wniosku, że relewantny charakter ma wyłącznie jeden okresów poprzedzających datę złożenia wniosku, nie ma zaś takiego znaczenia to, czy cudzoziemiec w dacie wydawania decyzji rozstrzygającej sprawę udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu. Proponowana zmiana ma celu usunięcie wszelkich wątpliwości, że na spełnienie wymogu materialnoprawnego, wynikającego z art. 211 ust. 1 pkt 2, ma składać się łącznie: posiadanie stabilnego i regularnego źródła dochodu o określonej wysokości w dacie wydawania decyzji, jak również osiąganie dochodu spełniającego przewidziane wymogi w okresie, odpowiednio 2 albo 3 lat poprzedzających datę złożenia wniosku inicjującego postępowanie w tej sprawie.

W art. 212 ust. 2 pkt 7 przewidziano, że do 5-letniego okresu pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uprawniającego do uzyskania zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, nie zalicza się pobytu cudzoziemca, o którym mowa w art. 139a ust. 1 oraz art. 139n ust. 1 ustawy o cudzoziemcach, tj. którego celem pobytu na terytorium Polski jest wykonywanie pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa lub korzystanie

z mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 2 lit. e dyrektywy, niniejszej dyrektywy nie stosuje się do obywateli państw trzecich, w przypadkach, w których ich zezwolenie na pobyt zostało formalnie ograniczone. Zgodnie natomiast z art. 12 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/66/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, maksymalny okres przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa wynosi trzy lata w przypadku pracowników kadry kierowniczej i specjalistów oraz jeden rok w przypadku pracowników odbywających staż; po upływie tego okresu osoby te opuszczają terytorium państw członkowskich, chyba że otrzymały zezwolenie na pobyt na innej podstawie zgodnie z przepisami unijnymi lub krajowymi.

Proponowana zmiana brzmienia art. 212 ust. 4 ma charakter doprecyzowujący. Obecnie brzmienie tego przepisu może sugerować, że w przypadkach w nich określonych nie ma zastosowania w całości ust. 3, który to znowu stanowi podstawę fikcji prawnej pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznawanego za nieprzerwany. Oznaczałoby to zaś, że w przypadkach określonych w ust. 4, pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinien być nieprzerwany w dosłownym znaczeniu tego słowa, a zatem bez jakichkolwiek przerw faktycznych. Tymczasem funkcja art. 212 ust. 4 jest zupełnie inna. Ten przepis ustanawia wyjątki jedynie od maksymalnych okresów przerw w pobycie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynikających z ust. 3, i ta właśnie funkcja ma być uwypuklona w proponowanym brzmieniu.

Podobnie jak w przypadku przepisów regulujących odmowę wszczęcia zezwolenia na pobyt czasowy, tj. w art. 99 ust. 1, oraz zezwolenia na pobyt stały, tj. w art. 196 ust. 1, w art. 213 zaproponowano zmianę wskazującą moment relewantny dla oceny istnienia okoliczności stanowiących podstawę odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, którym będzie dzień złożenia wniosku o udzielenie tego zezwolenia. Zmiana w wyodrębnionym ust. 1 pkt 5 ma charakter redakcyjny, związany z modyfikacją brzmienia wprowadzenia do wyliczenia w tym ustępie. Zrezygnowano także z przesłanki odmowy wszczęcia wyżej wymienionego postępowania, wskazanej w pkt 8 art. 213 ust. 1, dotyczącej nie złożenia przez cudzoziemca odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu, w sytuacji kiedy był do tego obowiązany. W miejsce opisanej wyżej przesłanki dodano nowy ust. 2, przewidujący odmowę wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, gdy przy składaniu wniosku o udzielenie tego zezwolenia, albo w terminie, o którym mowa w

art. 219 ust. 6 cudzoziemiec nie złożył odcisków linii papilarnych w celu wydania karty pobytu. W art. 219 ust. 6 przewidziano natomiast wyznaczenie przez wojewodę terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie wojewody nie jest możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Powyższa zmiana ma na celu uwzględnienie sytuacji, gdy pomimo stawienia się osobiście przez cudzoziemca, przy składaniu wniosku o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, w urzędzie wojewody, w związku z obowiązkiem przewidzianym w art. 202 ust. 1 lub na wezwanie, zgodnie z art. 202 ust. 2 (w związku z art. 223), nie jest możliwe pobranie tych odcisków od cudzoziemca w tym dniu, z różnych przyczyn leżących po stronie organu, takich jak problemy techniczne lub duża liczba interesantów. Praktyka stosowania obowiązujących przepisów wykazała bowiem, że takie sytuacje się zdarzają, natomiast brakuje rozwiązań prawnych, które mogą mieć zastosowanie w takich przypadkach. W obecnym stanie prawnym nie przewidziano podstawy do wyznaczenia terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, który to termin byłby niezależny od terminu określonego w art. 202 ust. 2. Dlatego też w sytuacji, gdy osobiste stawiennictwo w urzędzie obsługującym wojewodę nastąpiło, a pomimo tego odciski linii papilarnych nie zostały pobrane, organ obecnie nie dysponuje skutecznym instrumentem dla zastosowania rygoru odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, o którym mowa w art. 213 pkt 8. Projektowana zmiana ma na celu zmianę tego stanu. Powyższe zmiany są analogiczne do tych, przewidzianych przy zezwoleniach na pobyt czasowy oraz na pobyt stały. Ponadto, w art. 213, w wyodrębnionym ust. 1 pkt 1 lit. g przewidziano, iż odmawia się wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, gdy cudzoziemiec przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 139a ust. 1 oraz art. 139n ust. 1 ustawy o cudzoziemcach, tj. zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa lub w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Uzasadnienie wprowadzenia tej zmiany jest analogiczne do uzasadnienia zmiany w art. 212 ust. 2 pkt 7.

W art. 218 ust. 2 zmieniono właściwość miejscową wojewody, który będzie wydawał decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Analogicznie do zmiany w art. 104 oraz w art. 201 ust. 3 ustawy zaproponowano, aby decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE wydawał

województwa, który tego zezwolenia udzielił, a nie wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. W przepisie przewidziano także komendanta placówki Straży Granicznej jako organ uprawniony do występowania z wnioskiem do wojewody o cofnięcie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Zmiana ta jest analogiczna do zmiany wprowadzanej w art. 201 ust. 3.

W dodanym ust. 6 art. 219 przewidziano wyznaczenie przez wojewodę terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie wojewody nie jest możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Szersze uzasadnienie tej zmiany zamieszczono przy uzasadnieniu zmian w art. 213.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie zmian w dziale VII – Dokumenty wydawane cudzoziemcom. W art. 228 pkt 1 doprecyzowano, iż w dokumentach wydawanych cudzoziemcom, nie umieszcza się podpisu ich posiadacza, gdy są one wydawane osobie małoletniej, która w dniu wydania dokumentu nie miała ukończonego 13. roku życia. Zmiana polega na określeniu momentu istotnego dla oceny, czy cudzoziemiec nie osiągnął wieku określonego w tym przepisie. Z kolei zgodnie ze zmianą w punkcie 2, w dokumentach wydawanych cudzoziemcom, nie będzie się umieszczać podpisu ich posiadacza, gdy są one wydawane osobie, która z powodu swojej niepełnosprawności nie może złożyć podpisu samodzielnie, niezależnie od wieku tej osoby.

W art. 229 ust. 2 doprecyzowano, w jakiej sytuacji cudzoziemcowi wydaje się pierwszą kartę pobytu, o której mowa w przepisach działu VII – Dokumenty wydawane cudzoziemcom. Zgodnie tym przepisem „pierwszą kartą pobytu” jest karta pobytu wydana cudzoziemcowi bezpośrednio po udzieleniu zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, zgody na pobyt ze względów humanitarnych oraz po uzyskaniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej. W ust. 4 pkt 1 został zmodyfikowany, w celu uwzględnienia zmian wprowadzanych w art. 168. Tylko w przypadku udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną cudzoziemcowi, który w dniu złożenia wniosku w tej sprawie przez cudzoziemca zamieszkującego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przebywał poza granicami Polski, pierwszą kartę pobytu będzie się wydawało na wniosek cudzoziemca. Gdy cudzoziemiec przebywający na terytorium Polski samodzielnie złoży wniosek o udzielenie tego zezwolenia, po jego udzieleniu karta pobytu zostanie wydana z urzędu. Zgodnie z dodanym w ust. 4 punktem 1a, na wniosek cudzoziemca będzie również wydawana pierwsza karta pobytu w

związku z udzieleniem zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, lub zezwolenia na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. W przypadku tych zezwoleń wnioski o udzielenie zezwolenia jest bowiem składany nie przez cudzoziemca, ale przez jednostkę przyjmującą.

W art. 232 ust. 3 mowa jest o tym, że zaświadczenie potwierdzające fakt utraty lub uszkodzenia dokumentu, ważne jest co do zasady do wydania cudzoziemcowi kolejnego dokumentu, nie dłużej niż przez 2 miesiące. Tymczasem poszczególne przepisy Działu VII z utratą lub uszkodzeniem dokumentu wiążą podstawę do jego wymiany, a nie wydania kolejnego dokumentu (art. 241 pkt 3 i 4, art. 256 pkt 3 i 4, art. 265 w zw. z art. 256, art. 280 w zw. z art. 256). Proponowane brzmienie ma zatem na celu jedynie uporządkowanie nazewnictwa w Dziale VII w kierunku jego jednolitości.

Proponowana w art. 233 ust. 2 zmiana ma charakter analogiczny do zmiany w art. 232 ust. 3.

Celem zmiany brzmienia art. 237 pkt 3 jest umożliwienie skorzystania z ulgi w opłacie za wydanie lub wymianę karty pobytu, która została wydana z urzędu. W obecnym brzmieniu jest to jedynie możliwe, jeżeli został złożony wniosek o wymianę lub wydanie karty pobytu. Co do zasady zaś pierwszą kartę pobytu, zgodnie z art. 229 ust. 2, wydaje się z urzędu.

W art. 244 ust. 1 przewidziano zamieszczanie w kartach pobytu wydawanych cudzoziemcom nowych adnotacji: „ICT” – w przypadku zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, oraz adnotacji : „mobile ICT” – w przypadku zezwolenia na pobyt czasowy w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa. Obowiązek zamieszczania takich adnotacji w powyższych dokumentach wynika z art. 13 ust. 4 oraz z art. 22 ust. 4 wdrażanej dyrektywy 2014/66/UE.

W art. 246, w wyodrębnionym ust. 1 w sposób wyraźny uzupełniono przepis o organ właściwy do wymiany karty pobytu, który pobiera odciski linii papilarnych od cudzoziemca, który składa wniosek m.in. o wymianę karty pobytu, tj. w przypadku już obecnie przewidzianym w punkcie 3 tego artykułu. W dodawanym ust. 2 przewidziano wyznaczenie przez organ właściwy do wydania lub wymiany karty pobytu terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie tego organu nie jest

możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Rozwiązanie jest analogiczne do wprowadzanego przy wnioskach o udzielenie zezwoleń pobytowych przewidzianych w ustawie.

Treść art. 247, dotycząca odmowy wszczęcia postępowania w sprawie wydania karty pobytu lub jej wymiany z uwagi na niezłożenie przez cudzoziemca odcisków linii papilarnych została zmodyfikowana analogicznie do zmian wprowadzanych w odpowiednich przepisach dotyczących postępowań o udzielenie zezwoleń pobytowych przewidzianych w ustawie o cudzoziemcach (w art. 99 ust. 1a, w art. 196 ust. 1a i w art. 213 ust. 2).

W art. 248 ust. 2 doprecyzowano, iż w przypadku gdy karta pobytu została wydana cudzoziemcowi, który nie miał ukończonego 13. roku życia w dniu jej wydania lub wymiany, odbiera tę kartę jego przedstawiciel ustawowy lub kurator. Zmiana polega na określeniu momentu istotnego dla oceny, czy cudzoziemiec nie osiągnął wieku określonego w tym przepisie.

W art. 249 ust. 3 zmiana polega na odesłaniu do analogicznego przepisu aktualnej ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. poz. 1741 i 1888 oraz z 2015 r. poz. 262, 1087, 1274 i 2281).

W art. 278 ust. 1 w sposób wyraźny uzupełniono przepis o organ właściwy do wymiany dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany”, który pobiera odciski linii papilarnych od cudzoziemca, który składa wniosek o wydanie lub wymianę tego dokumentu, tj. w przypadkach już obecnie przewidzianych w tym przepisie. W dodawanym ust. 1a przewidziano wyznaczenie przez organ właściwy do wydania lub wymiany dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” terminu do złożenia odcisków linii papilarnych, w przypadku, gdy z przyczyn leżących po stronie tego organu nie jest możliwe ich pobranie od cudzoziemca w dniu, w którym nastąpiło jego osobiste stawiennictwo. Rozwiązanie jest analogiczne do wprowadzanego przy wnioskach o udzielenie zezwoleń pobytowych przewidzianych w ustawie, a także przy wnioskach o wydanie lub wymianę karty pobytu. Treść ust. 2, dotycząca odmowy wszczęcia postępowania w sprawie wydania lub wymiany dokumentu „zgoda na pobyt tolerowany” z uwagi na niezłożenie przez cudzoziemca odcisków linii papilarnych została zmodyfikowana analogicznie do zmian wprowadzanych w odpowiednich przepisach dotyczących postępowań o udzielenie zezwoleń pobytowych przewidzianych w ustawie o cudzoziemcach oraz postępowania o wydanie lub wymianę karty pobytu (w art. 99 ust. 1a, w art. 196 ust. 1a, w art. 213 ust. 2 i w art. 247).

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie zmian w dziale VIII – Kontrola legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zobowiązanie cudzoziemca do powrotu, w rozdziale 2 - Zobowiązanie cudzoziemca do powrotu, w rozdziale 3 Zgoda na pobyt ze względów humanitarnych oraz zgoda na pobyt tolerowany oraz w rozdziale 6 - Przekazanie do innego państwa członkowskiego na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 604/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 180 z 29.06.2013, str. 31), zwanego dalej „rozporządzeniem 604/2013”, cudzoziemca, który nie ubiega się o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W celu zapewnienia pełnej zgodności z art. 6 ust. 2 dyrektywy 2008/115/WE dodaje się ust. 1a w art. 299. W „Ocenie zgodności polskich przepisów z przepisami dyrektywy 2008/115/WE” Komisja Europejska wskazała, że obowiązek, o którym mowa w ust. 2 art. 6 dyrektywy musi być wyraźnie określony w krajowym ustawodawstwie, a rozwiązanie zawarte w obecnym art. 303 ust. 1 pkt 7 i art. 314 ustawy o cudzoziemcach uznała za niewystarczające. Zgodnie z projektowaną regulacją obowiązek niezwłocznego wyjazdu na terytorium państwa, które udzieliło zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia uprawniającego cudzoziemca do pobytu na terytorium tego państwa będzie stosowane wobec cudzoziemców, posiadających zezwolenie na pobyt lub inne zezwolenie upoważniające do pobytu udzielone przez państwo stosujące dyrektywę 2008/115/WE, a nie jak dotychczas, udzielone przez inne państwo obszaru Schengen. Ponadto, proponuje się zmianę brzmienia obecnego art. 299 ust. 6 poprzez, po pierwsze, zmianę struktury tego przepisu. Odpowiedniki dzisiejszych pkt 1 – 3 zostaną umieszczone w nowym pkt 1 w ramach lit. a – c, a jednocześnie dodany zostanie nowy pkt 2. Dodatkowo, w nowym pkt 1 lit. a, stanowiącym odpowiednik obecnego pkt 1, dodaje się nowe rodzaje decyzji administracyjnych kończących postępowania administracyjne, z których trwaniem wiąże się dobrodziejstwo pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznawanego za legalny, tj. decyzji o umorzeniu tych postępowań. W obecnym stanie prawnym art. 299 ust. 6 pkt 1 nie stwarza możliwości legalnego opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po tym, jak postępowanie w sprawie przedłużenia wizy Schengen lub wizy krajowej, w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy, zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, zostało zakończone rozstrzygnięciem formalnym, a nie

merytorycznym. Projektowana zmiana ma celu umożliwienie takiego wyjazdu. Po drugie zaś projektowany nowy pkt 2 ma na celu umożliwienie cudzoziemcowi zgodnego z prawem opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po tym, jak w szczególnie uzasadnionym przypadku, ze względu na stan zdrowia, nie mógł być on przekazany do państwa trzeciego. To zaś, że cudzoziemcowi odmówiono wjazdu na granicy, uzasadnia krótki, w porównaniu do nowego pkt 1, termin dobrowolnego opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dodanie ust. 8a ma na celu uregulowanie sytuacji cudzoziemców, wobec których przed wydaniem określonych w ww. przepisach decyzji wszczęto postępowanie w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu lub została wydana decyzja w tej sprawie. Dotychczasowe wątpliwości dotyczyły przede wszystkim postępowania organów Straży Granicznej w przypadku zawieszono postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu w związku ze złożeniem przez cudzoziemca (pierwszego) wniosku o udzielenie mu ochrony międzynarodowej czy też terminu, w jakim cudzoziemiec ma obowiązek opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku wydania mu wcześniej decyzji o zobowiązaniu do powrotu ze wskazanym terminem dobrowolnego wyjazdu. W tym kontekście należy mieć na względzie uzasadnienie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lutego 2016 r. w sprawie C-601/15 PPU (J.N. przeciwko Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie), w którym Trybunał uznał, że skuteczność (effet utile) dyrektywy 2008/115/WE wymaga, aby procedura wszczęta na mocy tej dyrektywy, w ramach której wydano decyzję nakazującą powrót, wraz z – w stosownym przypadku – ustanowieniem zakazu wjazdu, mogła zostać ponownie podjęta na etapie, na którym została przerwana ze względu na złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, w momencie kiedy wniosek ten został oddalony w pierwszej instancji. Państwa członkowskie są bowiem zobowiązane do nieutrudniania realizacji celu, do realizacji którego dąży ta ostatnia dyrektywa, polegającego na ustanowieniu skutecznej polityki wydalania i powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich. Zmiana w treści ust. 9 ma na celu ujednoczenie trybu postępowania wobec cudzoziemców; rozwiązanie to przyjęto dla wszystkich przypadków określonych ust. 6.

W art. 302 ust. 4 proponuje się zmianę brzmienia obecnie obowiązującego przepisu. Przepis ten wyłącza stosowanie art. 302 ust. 1 pkt 4 (stanowiącego podstawę wydania decyzji powrotowej w związku z wykonywaniem przez cudzoziemca pracy bez wymaganego zezwolenia na pracę lub zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia mu wykonywania pracy, lub w przypadku ukarania karą

grzywny za nielegalne wykonywanie pracy) w przypadkach, o których mowa w art. 120 ust. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Stanowi zatem odesłanie do konkretnego przepisu statuującego wykroczenie. Zgodnie z art. 120 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, kto za pomocą wprowadzenia cudzoziemca w błąd, wyzyskania błędu, wykorzystania zależności służbowej lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania doprowadza cudzoziemca do nielegalnego wykonywania pracy, podlega karze grzywny do 10 000 zł. Pojawia się zatem wątpliwość, czy owo odesłanie odnosi się tylko do znamion przedmiotowych, czy też także do znamion podmiotowych tego wykroczenia oraz przypisania sprawcy winy za wykroczenie. W ocenie projektodawcy wyjątek powinien mieć miejsce dopiero w przypadku przypisania odpowiedzialności wykroczeniowej sprawcy czynu z art. 120 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, które to wykroczenie doprowadziło do stanu, że cudzoziemiec – do którego miała zostać skierowana decyzja o zobowiązaniu do powrotu – dopuścił się zachowań przewidzianych w art. 302 ust. 1 pkt 4 ustawy o cudzoziemcach. Proponowane brzmienie ma za zadanie usunięcie wszelkich wątpliwości w tym zakresie.

Proponowany nowy przepis art. 302 ust. 4a w zamyśle projektodawcy ma stanowić remedium na zbyt automatyczne, w niektórych przypadkach, stosowanie art. 302 ust. 1 pkt 4 i 5, prowadzące nierzadko do skutków nieproporcjonalnych i wykraczających poza cele istnienia tych przepisów, tj. ochronę polskiego rynku pracy. Organ administracji będzie zatem obowiązany do oceny, czy szczególnie ważny interes cudzoziemca nie przemawia za tym, aby w konkretnej sprawie zobowiązania danego cudzoziemca do powrotu, nie odstąpić od stosowania art. 302 ust. 1 pkt 4 i 5 i wydania wobec cudzoziemca decyzji o zobowiązaniu do powrotu. Podkreślić jednak należy, że „szczególnie ważny interes cudzoziemca” to kwalifikowana postać interesu, w konsekwencji czego podstawy wyłączenia stosowania art. 302 ust. 1 pkt 4 i 5 nie są z założenia szerokie.

W ust. 6 przewidziano wyłączenie przepisu ust. 1 pkt 2, stanowiącego podstawę wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w związku z nie opuszczeniem przez niego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej po wykorzystaniu dopuszczalnego okresu jego pobytu na terytorium wszystkich lub niektórych państw obszaru Schengen, do którego był uprawniony bez konieczności posiadania wizy, w każdym okresie 180 dni, w przypadku cudzoziemca, który przebywa na terytorium Polski na podstawie dokumentu pobytowego, z adnotacją „ICT”, wydanego przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej i celem jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wykonywanie pracy jako pracownik

kadry kierowniczej, specjalista lub pracownik odbywający staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa przez okres nieprzekraczający 90 dni w okresie 180 dni. Taki cudzoziemiec będzie bowiem mógł korzystać na terytorium Polski z mobilności krótkoterminowej w szerszym zakresie niż jest przewidziany zgodnie z ogólnymi zasadami pobytu w strefie Schengen, tj. przez okres wynoszący do 90 dni w dowolnym okresie liczącym 180 dni na każde państwo członkowskie Unii Europejskiej, a nie w całej strefie Schengen, a ponadto, posiadacze zezwoleń pobytowych z adnotacją „ICT”, wydanych przez państwa członkowskie UE, nie stosujące jeszcze w pełni dorobku prawnego Schengen będą mogli podróżować na podstawie tego zezwolenia po terytoriach innych państw członkowskich UE stosujących dyrektywę 2014/66/UE, w tym należących do strefy Schengen. Powyższe przewiduje art. 21 ust. 1 dyrektywy 2014/66/UE.

Zmiana w art. 303 ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia, ma charakter porządkujący. Usuwa wątpliwości co do tego, że jeżeli przed wszczęciem postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu organ dostrzega wyraźnie okoliczność stypizowaną w art. 303 ust. 1, nie powinien wszczynać postępowania, zaś gdy ta okoliczność ujawni się dla niego dopiero po wszczęciu postępowania, powinien postępowanie umorzyć. Obecnie brzmienie art. 303 ust. 1 wyraźnie wskazuje jedynie, że istnieje przeszkoda do wydania decyzji, co może sugerować konieczność nieekonomicznego, każdorazowego wszczynania postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, ażeby istnienie tej przeszkody stwierdzić. Projektowane brzmienie przepisu ma również na celu jednoznaczne wskazanie, że organ, który w toku postępowania stwierdził istnienie przeszkody prawnej, o której mowa w art. 303 ust. 1, powinien postępowanie umorzyć, a nie przykładowo wydać decyzję o odmowie zobowiązania cudzoziemca do powrotu. Zmiana brzmienia ust. 1 pkt 2 ma na celu skorelowanie tego przepisu z brzmieniem art. 356 ust. 1. Brak jest potrzeby określania, że nie wszczyna się postępowania (w sprawie zobowiązania do powrotu), a wszczęte umarza, jeżeli zachodzą przesłanki do udzielenia cudzoziemcowi zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany. Zgodnie bowiem z art. 356 ust. 1 o tych przesłankach orzeka się właśnie w postępowaniu powrotowym, gdy okoliczność, o której mowa w art. 348 lub 351 wyjdzie na jaw. Zmiana w pkt 4 ma na celu ujednoczenie brzmienia powyższego przepisu ze zmienianymi przepisami art. 165 ust. 1, art. 169 ust. 1, art. 197 ust. 1 pkt 6 oraz art. 205 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach. Zmiana w pkt 7 jest konsekwencją dodania ust. 1a w art. 299 i projektowanej zmiany art. 314 ust. 1. Zmiana w pkt 11 ma na celu pełną implementację do przepisów krajowych art. 6 ust. 3 dyrektywy 2008/115/WE. Zgodnie z

projektowaną regulacją decyzji o zobowiązaniu do powrotu nie będzie się wydawało cudzoziemcowi przekazywanemu do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej na podstawie obowiązującej w dniu 13 stycznia 2009 r. umowy międzynarodowej o przekazywaniu i przyjmowaniu osób niezależnie od trybu readmisji, a nie jak dotychczas, wyłącznie cudzoziemcowi przekazywanemu w trybie readmisji przyspieszonej. Regulacja projektowanych pkt 14 i pkt 15 ma na celu uregulowanie kwestii niewydawania decyzji o zobowiązaniu do powrotu cudzoziemcom ekstradowanym do innych państw, co jest zgodne z art. 2 ust. 2 lit. b dyrektywy 2008/115/WE, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą postanowić, że nie będą stosować dyrektywy do obywateli państw trzecich, którzy podlegają ekstradycji. Projektowana regulacja ust. 7 ma na celu nałożenie na organ Straży Granicznej obowiązku poinformowania cudzoziemca przekazywanego do innego państwa na podstawie umowy o przekazywaniu i przyjmowaniu osób, w przypadku gdy nie zostanie mu wydana decyzja o zobowiązaniu do powrotu, o tym, do jakiego państwa zostanie przekazany, z wyjątkiem gdy cudzoziemiec nie zostaje niezwłocznie przekazany do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej. W przypadku readmisji pełnej nie ma potrzeby informowania cudzoziemca, do jakiego państwa zostanie przekazany, wydana mu zostanie bowiem, zgodnie z art. 303a ust. 1, decyzja administracyjna o przekazaniu do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, w której zostanie to państwo członkowskie wskazane.

W art. 303a w celu usprawnienia procesu wykonywania powrotów i przekazania cudzoziemców z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także zapewnienia większej spójności przepisów krajowych z przepisami dyrektywy 2008/115/WE proponuje się wprowadzenie wydawania decyzji o przekazaniu cudzoziemca, o którym mowa w art. 303 ust. 1 pkt 11, do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej na podstawie obowiązującej w dniu 13 stycznia 2009 r. umowy międzynarodowej o przekazywaniu i przyjmowaniu osób, za wyjątkiem przypadku, w którym zostaje on niezwłocznie przekazany do tego państwa. Do

decyzji o przekazaniu cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej będzie się stosowało odpowiednio przepisy dotyczące decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, bez określania terminu dobrowolnego powrotu (m.in. w konsekwencji braku zastosowania się cudzoziemca do pouczenia, o którym mowa w art. 314 ustawy) oraz orzekania o zakazie ponownego wjazdu. Zgodnie z opinią Komisji Europejskiej wyrażoną w „Podręczniku dotyczącym powrotów” przeznaczonym do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami, przekazując z powrotem nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego innemu państwu członkowskiemu na mocy art. 6 ust. 3 dyrektywy 2008/115/WE, nie można wydać żadnego zakazu wjazdu do Unii zgodnie z art. 11 dyrektywy, ponieważ art. 11 ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do wydawania decyzji nakazującej powrót, a nie ma zastosowania w przypadkach samego „przekazywania z powrotem” do innego państwa członkowskiego. Ponadto z praktycznego punktu widzenia wydawanie zakazu wjazdu do UE nie ma sensu w sytuacji, w której dana osoba nie opuszcza jeszcze UE. Projektowany przepis jest konsekwencją zmiany wprowadzanej w treści art. 303 ust. 1 pkt 11 i ma na celu zapewnienie pełnej zgodności przepisów prawa krajowego z art. 6 ust. 3 dyrektywy 2008/115/WE, zgodnie z którym państwa członkowskie mogą wstrzymać się od wydania decyzji nakazującej powrót wobec obywatela państwa trzeciego nielegalnie przebywającego na nich terytorium, jeżeli dany obywatel państwa trzeciego zostanie przyjęty przez inne państwo członkowskie na podstawie dwustronnych umów lub porozumień obowiązujących w chwili wejścia w życie dyrektywy. W takim przypadku państwo członkowskie, które przyjęło danego obywatela państwa trzeciego, stosuje ust. 1 dyrektywy, tj. wydaje cudzoziemcowi decyzję nakazującą powrót. W chwili obecnej cudzoziemcom przekazywanym w trybie readmisji do innego państwa członkowskiego (za wyjątkiem tych przekazywanych w trybie uproszczonym, którym nie wydaje się żadnej decyzji a przekazanie przyjmuje formę działania faktycznego) wydaje się decyzję o zobowiązaniu do powrotu. Zgodnie z „Podręcznikiem dotyczącym powrotów” przeznaczonym do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami, stanowiącym załącznik do zalecenia Komisji Europejskiej go ustanawiającego (dokument C(2015) 6250 wersja ostateczna) pojęcie „powrót” zgodnie z dyrektywą 2008/115/WE zawsze oznacza powrót do państwa trzeciego. Tym samym zaleca się nazywanie tego rodzaju decyzji krajowych określeniem „decyzja o przekazaniu” lub „decyzja o przeniesieniu z powrotem”, a nie „decyzja nakazująca powrót”.

Dodanie nowego pkt 1a w art. 306 ma na celu uregulowanie kwestii skutków udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE po tym, jak została wobec niego wydania decyzja ostateczna o zobowiązaniu do powrotu. W praktyce orzeczniczej dostrzeżono bowiem przypadki, w których to postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia pobytowego oraz zobowiązania cudzoziemca do powrotu prowadzone były równolegle, a przynajmniej ich relacja czasowa była taka, że nie istniały podstawy do odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały (art. 196 ust. 1 pkt 4 i 5) lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE (art. 213 pkt 5 i 6). Następnie zaś cudzoziemiec był zobowiązany do powrotu, a dopiero później udzielano mu zezwolenia, jako że zobowiązanie do powrotu samoistnie nie stanowi podstawy odmowy udzielenia zezwolenia. W konsekwencji zasadne jest, ażeby w przypadku następczego udzielenia zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE istniała podstawa wygaśnięcia decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

Projektowana regulacja art. 310 pkt 1 ma na celu umożliwienie wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu przez organ Straży Granicznej po zawiadomieniu go o zaistnieniu przesłanek uzasadniających wydanie takiej decyzji przez inny organ Straży Granicznej, w przypadku ucieczki cudzoziemca przed wszczęciem postępowania w tej sprawie. Ma to szczególne znaczenie w przypadkach ucieczki cudzoziemca przed wszczęciem postępowania w sprawie zobowiązania do powrotu i zamieszczenia informacji o tym w systemach teleinformatycznych Straży Granicznej.

Rozwiązane wskazane w art. 311 przewidującym wydawanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu na formularzu, w przypadku, gdy przekroczył on lub usiłował przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa, nie jest w praktyce wykorzystywane, w związku z czym przepis ten należy uchylić.

Uchylenie art. 313 jest konsekwencją uchylenia art. 311.

Projektowany art. 314 ust. 1 ma na celu zapewnienie pełnej zgodności przepisów prawa krajowego z art. 6 ust. 2 dyrektywy 2008/115/WE, w zakresie stosowania pouczenia cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt lub inne zezwolenia uprawniające go do pobytu, udzielone przez państwo stosujące dyrektywę 2008/115/WE, o obowiązku niezwłocznego wyjazdu na terytorium tego państwa. Zgodnie z projektowaną regulacją pouczenie o obowiązku niezwłocznego wyjazdu na terytorium państwa, które udzieliło zezwolenia na pobyt lub innego zezwolenia uprawniającego cudzoziemca do pobytu na

terytorium tego państwa będzie stosowane wobec cudzoziemców, posiadających zezwolenie na pobyt lub inne zezwolenie upoważniające do pobytu udzielone przez państwo stosujące dyrektywę 2008/115/WE, a nie jak dotychczas, udzielone przez inne państwo obszaru Schengen.

Celem zmiany w art. 315 ust. 2 pkt 2 jest skorelowanie brzmienia ww. przepisu z przepisem art. 302 ust. 1 pkt 9. Projektowana regulacja ust. 3 ma celu dostosowanie przepisu do treści art. 3 pkt 7 dyrektywy 2008/115/WE, zgodnie z którym „ryzyko ucieczki” oznacza istnienie w indywidualnych przypadkach powodów, opartych na obiektywnych kryteriach określonych przez prawo, pozwalających sądzić, że obywatel państwa trzeciego, który jest objęty procedurami dotyczącymi powrotu, może uciec. Dotychczasowe brzmienie przepisu sprawiało, że w przypadku stwierdzenia przez organ, iż miały miejsce zdarzenia w nim określone, nie miał on wyjścia jak odstąpić od określenia terminu dobrowolnego powrotu. Organ nie miał możliwości dokonania indywidualnej oceny, czy wskazane okoliczności stanowią rzeczywiste ryzyko ucieczki cudzoziemca. Zmiana w ust. 4 ma charakter porządkujący, jak również zmierza w kierunku większej pewności po stronie adresata decyzji, jaki obowiązek został na niego nałożony tą decyzją. W chwili obecnej bowiem ust. 4 dość wąsko odwołuje się jedynie do ust. 2 pkt 2. Rozróżnienie względem innych przypadków, w których w decyzji nie określono terminu dobrowolnego powrotu, wydaje się być trudny do uzasadnienia. Projektowana w dodawanym ust. 4a regulacja ma na celu skorelowanie przepisu z regulacjami wynikającymi z art. 299 (dodawany ust. 8a i zmieniany ust. 9) i ma na celu uregulowanie sytuacji cudzoziemców, którym przed wydaniem decyzji, o których mowa w powyższym przepisie wydano decyzje o zobowiązaniu do powrotu z określonym terminem dobrowolnego powrotu, i którym „nie przysługuje” ustawowy termin 30 dni do opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W art. 317 ust. 1 pkt 3 przewidziano możliwość zobowiązania cudzoziemca do przekazania do depozytu nie tylko dokumentu podróży, ale także innego dokumentu tożsamości organowi wskazanemu w decyzji orzekającej o przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu, do czasu dobrowolnego powrotu. Zmiana w ust. 3 ma na celu uregulowanie sytuacji cudzoziemca (zwrotu zabezpieczenia pieniężnego), który zamierza opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej np. prywatnym środkiem transportu. Dodawany ust. 4a jest konsekwencją wprowadzenia ust. 7 w art. 398.

W art. 318 ust. 1, projektowane brzmienie przepisu ma na celu usunięcie wszelkich wątpliwości co do zgodności przepisów prawa krajowego z art. 3 pkt 6 dyrektywy

2008/115/WE, w zakresie zasięgu terytorialnego orzekanego w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu zakazu ponownego wjazdu. Zgodnie z projektowaną regulacją zakaz wjazdu będzie obligatoryjnie obejmował terytorium wszystkich państw członkowskich, a nie jak dotychczas terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i innych państw obszaru Schengen w zależności od uznania organu wydającego decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu (poza niektórymi przypadkami, w których zakaz wjazdu był orzekany na terytorium wszystkich państw obszaru Schengen). W związku z powyższym uchyla się ust. 2.

Zmiana w art. 319 ma na celu zachowanie spójności ze zmienianym ust. 1 w art. 318.

Nowe brzmienie art. 320 ust. 1 ma na celu usunięcie wątpliwości co do właściwości organu administracji do rozpoznania w pierwszej instancji wniosku o cofnięcie zakazu ponownego wjazdu. W obecnym stanie prawnym sformułowanie „organ, który wydał decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu”, w sytuacji, gdy w sprawie administracyjnej zobowiązania cudzoziemca do powrotu orzekały organy administracji obu instancji, tj. komendant placówki Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej jako organ pierwszej instancji, oraz Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców jako organ odwoławczy, nie dawało jasnej odpowiedzi, czy w sytuacji, gdy Szef Urzędu wydał decyzję, która zawiera w sobie element zobowiązania do powrotu (decyzja o utrzymaniu w mocy decyzji organu pierwszej instancji, decyzja o uchyleniu decyzji organu pierwszej instancji w części i orzeczenie w tym zakresie co do istoty), to właściwy do rozpoznania wniosku o cofnięcie zakazu ponownego wjazdu (jako organ pierwszej instancji) będzie właśnie Szef Urzędu, czy jednak organ, który wydał decyzję o zobowiązaniu do powrotu w pierwszej instancji. Postępowanie w sprawie cofnięcia zakazu ponownego wjazdu nie jest nadzwyczajnym postępowaniem administracyjnym, którego przedmiot ma dotyczyć weryfikacji prawidłowości ostatecznej decyzji administracyjnej. Cofnięcie zakazu ponownego wjazdu następczo usuwa jeden ze skutków prawnych decyzji, jednak nie podważa prawidłowości tej decyzji. W konsekwencji powyższego można uznać, że każdorazowa właściwość organu, który wydał decyzję w pierwszej instancji, a nie organu, który wydał decyzję ostateczną, jest rozwiązaniem konsekwentnym. Propozycje regulacji w ust. 1a, ust. 2 pkt 3 i 4 oraz w ust. 3 mają na celu określenie wytycznych, którymi – w ramach uznania administracyjnego – powinien kierować się organ rozpatrując wniosek cudzoziemca w sprawie cofnięcia zakazu ponownego wjazdu. Projektowana regulacja w zakresie odmowy cofnięcia zakazu ponownego wjazdu wzmocni jego prewencyjny charakter.

Zmiana w art. 322 ma charakter porządkujący i ma na celu umożliwienie przekazywania między organami (obok decyzji) pism za pośrednictwem urządzeń umożliwiających odczyt i zapis znaków pisma na nośniku papierowym lub za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej oraz ich doręczania cudzoziemcowi w formie uzyskanej w wyniku takiego przekazu.

Zmiana w art. 324 ust. 1 ma charakter porządkujący. Nowe brzmienie ma pozwolić na szersze unikanie konieczności dwukrotnego pobierania odcisków linii papilarnych.

W art. 325 przewiduje się uchylenie ust. 6 i 7. Stosowanie uchylanych przepisów w praktyce było niemożliwe. Przedstawiciele krajów pochodzenia cudzoziemców odpowiedzialni za identyfikację własnych obywateli, kategorycznie odmawiają rejestrowania rozmowy z cudzoziemcem mającej na celu ustalenie jego tożsamości, ponieważ jest to niezgodne z ich procedurami wewnętrznymi. Konieczność stosowania ww. zapisu również negatywnie wpływała na bezpośrednie kontakty robocze z organami krajów trzecich odpowiedzialnych za sprawy dotyczące identyfikacji cudzoziemców. Ponadto, ww. zapis ustawowy całkowicie wykraczał poza zakres umów o readmisji, których stroną jest UE lub Polska co do sposobu przeprowadzania tych czynności. Powyższe rozwiązanie nie znajduje także zastosowania w praktykach dotyczących identyfikacji stosowanych w innych krajach UE. Co więcej, ustawodawca nie określił celu dotyczącego rejestrowania ww. rozmów, wskazany został natomiast tylko obowiązek utrwalania rozmowy oraz przechowywania zapisów rozmowy. Dotychczas SG nie odnotowała żadnych przypadków w zakresie łamania praw człowieka podczas przeprowadzania przedmiotowych rozmów wskazujących na konieczność ich rejestracji. Ponadto, zgodnie z powszechnie uznanym zwyczajem międzynarodowym rozmowy konsularne nie podlegają rejestracji.

Zmiana w art. 326 ma charakter redakcyjny i doprecyzowuje sformułowanie dotyczące związku małżeńskiego, który został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, a nie w celu obejścia „niniejszej ustawy”. Zmiana ma na celu usunięcie wątpliwości, czy przepis obejmuje tylko obejście przepisów obowiązującej ustawy o cudzoziemcach.

W art. 329 dodano ust. 2a, w którym doprecyzowano, iż przymusowe wykonanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu nie następuje w przypadku udzielenia cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 334 ust. 2 pkt 2, pomocy w dobrowolnym powrocie. Przepis jest konsekwencją zmiany wprowadzanej w art. 334 ust. 2 pkt 2.

W art. 330 ust. 1 pkt 2 przewidziano rezygnację z rozwiązania przewidującego nie wykonywanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, gdy wobec cudzoziemca toczy się, na jego wniosek, postępowanie w sprawie udzielenia mu zezwolenia, o którym mowa w art. 181 ust. 1, tj. zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu. Przepis ten może bowiem być wykorzystany w celu uniemożliwienia wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Należy natomiast wskazać na przewidzianą obowiązującymi przepisami (w art. 316) możliwość przedłużenia terminu dobrowolnego powrotu określonego w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu także po wydaniu tej decyzji, na wniosek cudzoziemca, z powodu analogicznych okoliczności, o których mowa w art. 316 ust. 1. Zmiana w ust. 1 pkt 6 ma na celu ujednoczenie brzmienia powyższego przepisu ze zmieniającymi przepisami art. 165 ust. 1, art. 169 ust. 1, art. 197 ust. 1 pkt 6, art. 205 ust. 1, oraz art. 326 ustawy o cudzoziemcach.

Projektowany art. 330a ma celu rozwiązanie sytuacji, w której to negatywna przesłanka wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu w postaci pozostawania w związku małżeńskim z obywatelem polskim albo z cudzoziemcem posiadającym zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE zaistnieje pomiędzy datą wydania ostatecznej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu a datą przewidzianą na wykonanie decyzji, czyli jeżeli doszło do zawarcia związku małżeńskiego w tym okresie. O ile samo pozostawanie w związku małżeńskim jest okolicznością uchwytną dla organów administracji bez konieczności przeprowadzania obszernego postępowania wyjaśniającego, o tyle należy pamiętać, że negatywna przesłanka wykonania zobowiązania do powrotu określona w art. 330 ust. 1 pkt 6 nie ma charakteru bezwzględnej. Ogranicza ją bowiem to, że nie wykonywaniu decyzji o zobowiązaniu do powrotu mają sprzeciwiać się względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, oraz to, że związek małżeński został zawarty lub istnieje w celu obejścia niniejszej ustawy. Ustalenie tej drugiej okoliczności i wywiedzenie z niej skutków prawnych wymaga wydania w postępowaniu administracyjnym decyzji administracyjnej, gdy tymczasem jeżeli do zawarcia związku małżeńskiego doszło już po wydaniu ostatecznej decyzji o zobowiązaniu do powrotu, żadne postępowanie administracyjne się nie toczy. Dlatego też na mocy projektowanego art. 330a ust. 1 organ, który wydał decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w pierwszej instancji, będzie w przypadku wystąpienia takiej okoliczności pomiędzy datą zawarcia związku małżeńskiego a datą przewidzianą na jej wykonanie, miał obowiązek wszcząć z urzędu postępowanie w sprawie uchylenia decyzji o zobowiązaniu do powrotu.

Jeżeli decyzja ta została wydana przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców jako organ odwoławczy, przedmiot sprawy o uchylenie będzie obejmował decyzje wydane w obu instancjach administracyjnych. W toku tego postępowania na mocy projektowanego art. 330a ust. 2 organ będzie obowiązany do ustalenia, czy związek małżeński został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stosując takie same narzędzia ustawowe, jak we wszystkich innych postępowaniach, w których taka okoliczność jest relewantna. W przypadku stwierdzenia, że związek małżeński został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, będzie odmawiał uchylenia decyzji, zaś jeżeli ta decyzja odmawiająca uchylenia stanie się ostateczna, zniknie przeszkoda do wykonania decyzji ostatecznej o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. W przepisie określono, iż organem wyższego stopnia, w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego, w stosunku do komendanta oddziału lub komendanta placówki Straży Granicznej, w sprawach, o których mowa w ust. 1, jest Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Zmiany w art. 334, art. 334a, art. 335 oraz w art. 336 ust. 1b dotyczą udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie. Zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym cudzoziemcowi ubiegającemu się o udzielenie ochrony międzynarodowej, którego wniosek o udzielenie tej ochrony ze względów formalnych został pozostawiony bez rozpoznania, cudzoziemcowi któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, z wyjątkiem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w której nie określono terminu dobrowolnego powrotu, lub z wyjątkiem innego przypadku, gdy decyzja ta podlega przymusowemu wykonaniu oraz cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia potwierdzającego istnienie domniemania, że jest ofiarą handlu ludźmi lub na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi, a także cudzoziemcowi w stosunku do którego wszczęto postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, które zakończyło się decyzją o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, zgodnie z art. 334 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach Komendant Główny Straży Granicznej może zapewnić finansowanie pomocy w dobrowolnym powrocie. Natomiast, cudzoziemcowi który po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zrezygnował z ubiegania się o ten status, zgodnie z art. 75 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej pomoc w dobrowolnym powrocie przyznaje, w drodze decyzji, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Projektowane przepisy stanowią, iż pomoc w dobrowolnym powrocie może być udzielona cudzoziemcowi wyłącznie przez Komendanta Główny Straży Granicznej. Przedmiotowa pomoc będzie udzielana na wniosek cudzoziemca:

- 1) któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, z określeniem terminu dobrowolnego powrotu;
- 2) któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu bez określenia terminu dobrowolnego powrotu lub decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu podlegającą przymusowemu wykonaniu, który:
 - a) z powodu okoliczności, o których mowa w art. 400, nie został umieszczony w strzeżonym ośrodku lub wobec którego nie zastosowano aresztu dla cudzoziemców,
 - b) w przypadku, o którym mowa w art. 406 ust. 1 pkt 2 i 3, został zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców;
- 3) któremu wydano decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;
- 4) któremu wydano decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, w przypadku, o którym mowa w art. 40 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 170, lub na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 176.

Przekazanie Komendantowi Głównemu Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie ma na celu zniesienie podziału kompetencji do orzekania w sprawie udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie. Wprowadzenie przedmiotowych uregulowań dodatkowo ma na celu uproszczenie procedur, przyspieszenie postępowań w sprawach zobowiązania cudzoziemca do powrotu oraz zwiększenie efektywności działań Straży Granicznej. Pomoc w dobrowolnym powrocie będzie udzielana na wniosek cudzoziemca. Projektowane przepisy określają terminy złożenia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie. Określone w projektowanych przepisach terminy złożenia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie są zgodne z terminami

dobrowolnego opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Termin złożenia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie dotyczy wyłącznie cudzoziemca, któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu z określeniem terminu dobrowolnego powrotu oraz cudzoziemca któremu wydano decyzję o odmowie nadania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej lub decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej. Przedmiotowe terminy nie dotyczą cudzoziemca, któremu wydano decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu bez określenia terminu dobrowolnego powrotu lub decyzję o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, która podlega przymusowemu wykonaniu, który z powodu okoliczności, o których mowa w art. 400, nie został umieszczony w strzeżonym ośrodku lub wobec którego nie zastosowano aresztu dla cudzoziemców lub który w przypadku, o którym mowa w art. 406 ust. 1 pkt 2 i 3, został zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców oraz który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zaświadczenia potwierdzającego istnienie domniemania, że jest ofiarą handlu ludźmi lub na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi. Uwzględniając zasadę szybkości postępowania w projektowanych przepisach określono, iż cudzoziemiec składa wniosek o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie do Komendanta Głównego Straży Granicznej za pośrednictwem komendanta oddziału Straży Granicznej, komendanta placówki Straży Granicznej, Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub podmiotu, do którego statutowych obowiązków należy organizacja dobrowolnych powrotów. Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, komendant oddziału Straży Granicznej, komendant placówki Straży Granicznej oraz podmiot uprawniony do przyjęcia wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie, zgodnie z art. 334 ust. 2e są obowiązani niezwłocznie, nie później niż w terminie 48 godzin do przekazania wniosku o udzielenie pomocy w dobrowolnym powrocie do Komendanta Głównego Straży Granicznej. Pomoc w dobrowolnym powrocie będzie udzielana w drodze decyzji, od której cudzoziemcowi będzie przysługiwało odwołanie, w terminie 5 dni od dnia doręczenia decyzji.

Wejście w życie projektowanych regulacji nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa. W budżecie państwa w części 42 – sprawy wewnętrzne, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, koniecznym będzie przesunięcie środków finansowych przeznaczonych na pomoc cudzoziemcom w dobrowolnym powrocie, będących w dyspozycji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do części będącej w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Zmiana w art. 336 ust. 1 ma charakter porządkujący. Polega na usunięciu z przepisu zbędnego wskazania przypadku, w którym ustala się koszty związane z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu do powrotu, gdyż decyzja taka, jeśli nie określono w niej terminu dobrowolnego powrotu podlega przymusowemu wykonaniu. Dodanie nowego ust. 1a ma na celu wskazanie momentu w jakim koszty wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu powinny zostać ustalone, tj. po tym jak wydana cudzoziemcowi decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu uzyska przymiot ostateczności i tym samym wykonalności. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w których zostanie wydana decyzja o ustaleniu kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, a decyzja o zobowiązaniu do powrotu nie zostanie wykonana. Zmiana w ust. 2 polega na szczegółowym wskazaniu organów właściwych w sprawie wydania decyzji o ustaleniu kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Dotychczasowe określenie – organ Straży Granicznej właściwy w sprawie przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, wskazywał także Komendanta Głównego Straży Granicznej (którego właściwość do wykonywania doprowadzeń wynika z art. 329 ust. 4 pkt 2 ustawy). Z kolei zgodnie z art. 341 ustawy odwołanie od decyzji o ustaleniu kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu służy odwołanie do Komendanta Głównego Straży Granicznej. W praktyce więc takie decyzje są wydawane wyłącznie przez komendantów oddziałów i placówek Straży Granicznej. Wprowadzenie ust. 2a ma charakter porządkujący i uzupełniający w stosunku do zmienianego ust. 2 i polega na wskazaniu właściwości organu Straży Granicznej, któremu podlega strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców do wydania decyzji o ustaleniu kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, jeżeli cudzoziemiec przebywa w tym ośrodku lub areszcie.

W art. 337 dodanie ust. 3a ma na celu uszczegółowienie i uregulowanie kwestii odpowiedzialności więcej niż jednego podmiotu, który powierzył cudzoziemcowi nielegalne wykonywanie pracy lub pełnienie funkcji. Dotychczasowe przepisy nie wskazywały, w jakim zakresie podmioty te są obowiązane do pokrycia kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, co powodowało trudności w określaniu w decyzji o ustaleniu kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, który podmiot i w jakiej części ponosi te koszty.

Zmiany wprowadzanie w art. 338 mają na celu doprecyzowanie katalogu kosztów, o których orzeka się na podstawie art. 336 i 337 i wskazanie, że koszty te są naliczane już od

momentu zatrzymania cudzoziemca, czego skutkiem jest wydanie i następnie przymusowe wykonanie decyzji o zobowiązaniu go do powrotu. Katalog ten dalej będzie miał charakter otwarty.

Zmiany w art. 339, stanowiącym przepis upoważniający do wydania rozporządzenia wykonawczego, podyktowane są dużym stopniem skomplikowania i w związku z tym trudnością określania faktycznie poniesionych wydatków związanych z pobytem cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców. Spowodowane to jest zbyt dużą liczbą czynników wpływających na kształtowanie się wysokości kosztów przypadających na jednego cudzoziemca w trakcie jego pobytu w ośrodku lub areszcie tj. liczbą osób przebywających w ośrodku, systemem rozliczania mediów itp. Dlatego też proponuje się określenie wysokości takich kosztów w formie dziennego ryczałtu co pozwoli na ich ujednoczenie oraz znacząco uprości proces wydawania decyzji o ustaleniu kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

Zmiana w art. 341 ma na celu dookreślenie właściwości instancyjnej w sprawach ustalenia kosztów związanych z wydaniem i zobowiązaniem cudzoziemca do powrotu oraz zmiany decyzji ustalającej te koszty. Dotychczas przepis był zredagowany wadliwie, gdyż wskazywał, że Komendant Główny Straży Granicznej jest organem właściwym jedynie do rozpatrzenia odwołania od tych decyzji. Oznaczało to, że inne kompetencje organu wyższego stopnia w tych sprawach są przypisane różnym organom – odpowiednio komendantowi oddziału Straży Granicznej w przypadku wydania decyzji przez komendanta placówki Straży Granicznej, oraz Komendantowi Głównemu Straży Granicznej w przypadku wydania decyzji przez komendanta oddziału Straży Granicznej.

Dodanie w art. 342 ust. 4 i 5 ma na celu określenie otwartego katalogu okoliczności, które wskazywałyby na bezskuteczność egzekucji należności z tytułu kosztów określonych w decyzji o ustaleniu wysokości kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Przepis przybierze charakter wytycznych, którymi będą kierować się w swoich działaniach właściwe organy Straży Granicznej, zgodnie bowiem z art. 342 ust. 3 ustawy organ Straży Granicznej, który wydał decyzję o ustaleniu wysokości kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, nie wystawia tytułu wykonawczego, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że egzekucja byłaby bezskuteczna. Jednocześnie w przypadku zmiany okoliczności stanowiących podstawę uznania egzekucji za bezskuteczną organ Straży Granicznej będzie

obowiązany do podjęcia kroków zmierzających do zaspokojenia wierzytelności wynikających z wydanej przez niego decyzji kosztowej.

Dodanie w art. 343 ust. 3a ma charakter uzupełniający względem ust. 3 i wprowadza zasadę jednokrotnego ustalenia ryczału na pokrycie kosztów ustalanych w decyzji o ustaleniu kosztów wynikających z wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu w przypadku przeniesienia cudzoziemca do innego strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, podlegającego innemu organowi Straży Granicznej. Dodanie ust. 4a w art. 343 pozwoli organom Straży Granicznej na podejmowanie działań mających na celu zabezpieczenie wyższej kwoty na poczet należności z tytułu kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w szczególności jeżeli pobyt cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców ulegnie przedłużeniu. Zmiana brzmienia ust. 5 i 6 ma na celu zwiększenie kwoty pozostawianej cudzoziemcowi do dyspozycji w strzeżonym ośrodku lub areszcie do wysokości 600 zł. Ponadto dookreślenia wymaga, że jest to kwota przypadająca na każdego członka rodziny – dotychczas przepis nie wskazywał czy kwota dotyczy całej rodziny przebywającej w ośrodku czy też każdego członka jej rodziny, co powodowało, że rodziny cudzoziemców miały do dyspozycji taką samą ilość pieniędzy co pozostali cudzoziemcy. W wielu przypadkach pozostawiana do dyspozycji cudzoziemcowi kwota okazuje się niewystarczająca w szczególności w warunkach przedłużającego się pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie. Dodanie ust. 7 ma na celu umożliwienie zwiększania kwoty pozostawianej cudzoziemcowi do dyspozycji, jeżeli jego pobyt w ośrodku strzeżonym lub areszcie dla cudzoziemców ulegnie przedłużeniu.

Uchylenie ust. 2 w art. 344 ma na celu umożliwienie organowi Straży Granicznej dokonanie potrącenia należności z tytułu kosztów określonych w decyzji o ustaleniu kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu ze środków pieniężnych cudzoziemca znajdujących się w depozycie strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców lub z zabezpieczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 398 ust. 3 pkt 2 z chwilą wydania tej decyzji. Uzależnienie wykonania tej czynności od przymiotu ostateczności decyzji jest niezrozumiałe, gdyż zgodnie z art. 336 ust. 2 ustawy decyzja o ustaleniu wysokości kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu podlega natychmiastowemu wykonaniu, tym samym organ powinien mieć możliwość przeprowadzenia egzekucji należności (potrącenia) z chwilą jej wydania (o ile cudzoziemiec nie uiści kosztów osobiście). Zmiana brzmienia ust. 4 ma na celu dookreślenie po jakim kursie waluty następuje potrącenie należności pieniężnych w

przypadku zdeponowania środków w walucie obcej. Tabela bieżących kursów średnich walut obcych publikowana jest przez Prezesa NBP w godzinach popołudniowych, tym samym w przypadku wydawania postanowienia o potrąceniu należności przed chwilą ogłoszenia tabeli, przeliczenie należności pieniężnych ze środków zdeponowanych w walucie obcej według kursu tej waluty ogłoszonego przez Prezesa NBP w dniu wydania postanowienia nie było możliwe. Dodanie ust. 5 ma na celu umożliwienie odstąpienia od potrącenia należności z tytułu decyzji o ustaleniu wysokości kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu jeżeli koszty potrącenia przewyższałyby uzyskaną w jej wyniku kwotę. Niejednokrotnie cudzoziemcy posiadają drobne kwoty (kilka EUR lub USD), które zostały zabezpieczone w formie ryczałtu. Ich wymiana na złotówki – biorąc pod uwagę konieczność zorganizowania konwoju dla tego celu jak też innych działań organizacyjnych – jest nieuzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia.

Uchylenie art. 346 ustawy podyktowane jest możliwością skierowania egzekucji z rzeczy posiadanych przez cudzoziemca bezpośrednio do właściwego naczelnika urzędu skarbowego. Należy zauważyć, że w przypadku zajęcia niektórych przedmiotów organ egzekucyjny ma obowiązek powołania biegłego skarbowego w celu oszacowania ich wartości (np. kosztowności). Generuje to określone wydatki egzekucyjne, których organ Straży Granicznej dokonujący zajęcia przedmiotów nie jest w stanie odzyskać poprzez sprzedaż tych przedmiotów, bowiem organem właściwym w tej sprawie (sprzedaży ruchomości) jest naczelnik urzędu skarbowego. W związku z tym proponuje się uchylenie art. 346.

Propozycja zmiany art. 356 ma charakter porządkujący i ma na celu usunięcie wad dotychczasowej regulacji. Po pierwsze, obecna treść normatywna zostaje rozdzielona pomiędzy nowe ust. 1 i ust. 1a. W proponowanym nowym brzmieniu ust. 1 wyraźnie stanowi się, że w przypadku ujawnienia się okoliczności, o których mowa w art. 348, a zatem w przepisie określającym podstawy udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych, organ wydaje decyzję o odmowie zobowiązania cudzoziemca do powrotu i udziela zgody na pobyt ze względów humanitarnych, chyba, że zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 349. Ten bowiem przepis statuuje bezwzględne podstawy odmowy udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych. W nowym ust. 1a reguluje się kwestię orzekania w przedmiocie udzielenia zgody na pobyt tolerowany w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 351 pkt 1. Jeżeli zatem zachodzą okoliczności, o których mowa w tym przepisie, które są ekwiwalentne okolicznościom, o których mowa w art. 348 pkt 1 (przykładowo zobowiązanie cudzoziemca do powrotu może nastąpić jedynie do państwa, w którym mógłby zostać

poddany torturom), jednakże udzielenie zgody na pobyt ze względów humanitarnych nie było możliwe z uwagi na okoliczności, o których mowa w art. 349 (przykładowo istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że popełnił poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej czyn, który jest zbrodnią według prawa polskiego), organ powinien wydać decyzję o odmowie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, odmowie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych oraz o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany. Jednocześnie ograniczenie stosowania art. 351 tylko do pkt 1 w postępowaniu w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu jest uzasadnione brakiem adekwatności pozostałych podstaw. Kwestia oceny, czy decyzja o zobowiązaniu do powrotu jest niewykonalna z przyczyn niezależnych od organu właściwego do przymusowego wykonania tej decyzji i od samego cudzoziemca, który jest adresatem tej decyzji, powinna następować już po jej wydaniu. Takie też stanowisko dominowało w judykaturze Naczelnego Sądu Administracyjnego na gruncie stanu prawnego sprzed dnia 1 maja 2014 r. w odniesieniu do podstawy udzielenia zgody na pobyt tolerowany określonej w dawnym art. 97 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Podobnie, podstawa udzielenia zgody na pobyt tolerowany związana z niedopuszczalnością wydania cudzoziemca na mocy orzeczenia sądu lub rozstrzygnięcia Ministra Sprawiedliwości w przedmiocie odmowy wydania, podobnie jak w stanie prawnym sprzed dnia 1 maja 2014 r., powinna pozostawać poza zakresem oceny prawnej w postępowaniu w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, tylko w odrębnym postępowaniu wnioskowym, które zostało obecnie uregulowane w art. 356 ust. 4. Projektowana zmiana w art. 356 ust. 2 ma na celu usunięcie oczywistej wady tego przepisu polegającej na zbyt wąskim odwołaniu się do wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu „przez organ wyższego stopnia”, a zatem przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców (art. 321). Tymczasem, ujawnienie się faktów istotnych z punktu widzenia art. 348 lub art. 351 pkt 1 lub pkt 2 może nastąpić po tym, jak decyzja komendanta placówki Straży Granicznej lub komendanta oddziału Straży Granicznej o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu stanie się ostateczna w wyniku braku zaskarżenia jej odwołaniem w administracyjnym toku instancji. Ponadto w ust. 3, odsyłającym dotąd do odpowiedniego ust. 1, który całościowo reguluje kwestię kolejności orzekania przez organ administracji o udzieleniu zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany w postępowaniu w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, proponuje się zmianę, która odzwierciedla rozłożenie tej regulacji na dwa ustępy, tj. 1 i 1a. Zatem na mocy proponowanego brzmienia art. 356 ust. 3, w postępowaniu wszczętym z urzędu w związku z wyjściem na jaw okoliczności, o których mowa w art. 348 pkt 1 (przykładowo zobowiązanie

cudzoziemca do powrotu może nastąpić jedynie do państwa, w którym mógłby zostać poddany torturom), gdy udzielenie zgody na pobyt ze względów humanitarnych nie jest możliwe z uwagi na okoliczności, o których mowa w art. 349 (przykładowo istnieją poważne podstawy, aby sądzić, że popełnił poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej czyn, który jest zbrodnią według prawa polskiego), organ powinien wydać decyzję o odmowie udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych oraz o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany. Co do zaś okoliczności, o której mowa w art. 351 pkt 2 (decyzja o zobowiązaniu do powrotu jest niewykonalna z przyczyn niezależnych od organu właściwego do przymusowego wykonania tej decyzji i od samego cudzoziemca, który jest adresatem tej decyzji), ujawnionej już po tym, jak decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu stała się ostateczna, komendant placówki Straży Granicznej lub komendant oddziału Straży Granicznej powinien wszcząć z urzędu postępowanie, którym swym przedmiotem obejmuje wyłącznie tę kwestię, co zaś ma swoje umocowanie już w dzisiejszym stanie prawnym, albowiem art. 356 ust. 2 *in fine* wyraźnie stanowi o wszczęciu z urzędu odrębnego postępowania, nie przesądzając jednak jego przedmiotu. Jego przedmiot zależy od rodzaju ujawnionych okoliczności.

Projektowana zmiana w art. 386 pkt 5 ma na celu ujednolicenie brzmienia powyższego przepisu ze zmieniającymi przepisami art. 165 ust. 1, art. 169 ust. 1, art. 197 ust. 1 pkt 6, art. 205 ust. 1, oraz art. 326 ustawy o cudzoziemcach.

W projektowanym art. 393b ust. 1 organem właściwym do wydania decyzji o przekazaniu cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest komendant oddziału Straży Granicznej lub komendant placówki Straży Granicznej właściwy ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Przejęcie przez organ Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie wydawania decyzji o przekazaniu cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego Unii Europejskiej ma na celu zniesienie podziału kompetencji w zakresie orzekania w sprawie przekazania cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego oraz doprowadzenia cudzoziemca do granicy, a także od granic do portu lotniczego albo morskiego odpowiedzialnego państwa członkowskiego. Propozycja zmiany wprowadzenia do wyliczenia w ust. 4 ma charakter redakcyjny i jest konsekwencją zmiany w ust. 1. Dodanie ust. 9 w art. 393b oraz zmiana brzmienia ust. 1 w art. 393a ma na celu doprecyzowanie przepisów w związku z przejęciem przez organ Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie wydawania decyzji o przekazaniu cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Propozycja w art. 393b ust. 8 ma na celu umożliwienie przekazywania między organami decyzji lub postanowień, wydanych w sprawie przekazania cudzoziemca do odpowiedzialnego państwa członkowskiego za pośrednictwem urzędów umożliwiających odczyt i zapis znaków pisma na nośniku papierowym lub za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej oraz ich doręczania cudzoziemcowi w formie uzyskanej w wyniku takiego przekazu.

Projektowana zmiana w art. 394 ust. 1a ma na celu zapewnienie zgodności przepisu dotyczącego możliwości zatrzymywania cudzoziemców ze zmianą zaproponowaną w art. 303 ust. 1 pkt 11 oraz propozycją dodania w ustawie art. 303a. Zgodnie z nią właściwe organy będą mogły zatrzymać cudzoziemca w celu jego przekazania do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej na podstawie umowy międzynarodowej o przekazywaniu i przyjmowaniu osób, tj. w przypadku, gdy nie będzie mu wydawana decyzja o zobowiązaniu do powrotu, a jego przekazanie będzie miało nastąpić na podstawie wydanej decyzji o przekazaniu do tego państwa. Zmiana w ust. 4 pkt 2 jest konsekwencją poprzedniej zmiany i nakłada na organ Straży Granicznej obowiązek ustalenia czy wobec zatrzymanego cudzoziemca istnieją okoliczności uzasadniające przekazanie cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej na podstawie umowy międzynarodowej o przekazywaniu i przyjmowaniu osób.

W art. 398 ust. 1 pkt 2 zmiana ma na celu doprecyzowanie przesłanki umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku. Wzmocni to obowiązek uzasadnienia wniosku do sądu koniecznością zabezpieczenia wykonania decyzji o zobowiązaniu go do powrotu poprzez umieszczenie cudzoziemca w ośrodku, a nie poprzez zastosowanie innego środka wolnościowego. Dodanie proponowanego przepisu pkt 3b w ust. 1 jest konsekwencją zaproponowanych wcześniej zmian dotyczących przekazywania cudzoziemców do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej na podstawie umowy międzynarodowej o przekazywaniu i przyjmowaniu osób. Pozwoli on na umieszczenie w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców cudzoziemca, wobec którego wszczęto postępowanie w sprawie wydania mu decyzji o przekazaniu do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej,

państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej lub, któremu taką decyzję wydano. Zmiana w ust. 2 ma na celu doprecyzowanie kategorii cudzoziemców, wobec których można orzec tzw. środki alternatywne do umieszczenia w strzeżonym ośrodku, określone w ust. 3. Włączono do niej cudzoziemców, którym wydano decyzję o zobowiązaniu do powrotu, nie określając w niej terminu dobrowolnego wyjazdu ze względów obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego (oraz po zmianie przepisów – ze względu na interes państwa), gdyż dyrektywa 2008/115/WE nie wyłącza takiej możliwości. Dodawany ust. 7 ma na celu uregulowanie sposobu postępowania z zabezpieczeniem pieniężnym wpłaconym przez cudzoziemca, w przypadku jego ucieczki. Jednocześnie proponuje się skrócenie terminu odbioru depozytu z dwóch lat do roku od dnia doręczenia wezwania do odbioru uprawnionemu lub wezwania (w przypadku braku możliwości doręczenia wezwania do odbioru depozytu lub nieustalenia uprawnionego), poprzez jego wywieszenie na tablicy informacyjnej w swojej siedzibie na okres 6 miesięcy, a jeżeli szacunkowa wartość depozytu przekracza kwotę 5 000 zł, również poprzez zamieszczenie ogłoszenia w dzienniku poczytnym w danej miejscowości lub w Biuletynie Informacji Publicznej.

Projektowane w art. 400a-art. 400d przepisy określają zasady postępowania z osobami wymagającymi szczególnego traktowania. Projektowane przepisy będą miały zastosowanie do cudzoziemca, który:

- 1) z powodu okoliczności, o których mowa w art. 400, nie został umieszczony w strzeżonym ośrodku lub wobec którego nie zastosowano aresztu dla cudzoziemców;
- 2) w przypadku, o którym mowa w art. 406 ust. 1 pkt 2 i 3, został zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców.

Dodatkowo, należy wskazać, iż projektowane przepisy, w przypadku osoby małoletniej, będą miały zastosowanie również do członków rodziny lub opiekuna prawnego osoby małoletniej. Organem uprawnionym do wydawania decyzji o przyznaniu świadczeń z zakresu pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej oraz o pozbawieniu cudzoziemca świadczeń z zakresu pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej będzie komendant oddziału Straży Granicznej oraz komendant placówki Straży Granicznej. Świadczenia z zakresu pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej będą obejmować:

- 1) zakwaterowanie w miejscu wyznaczonym w decyzji o przyznaniu świadczeń z zakresu pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej;

- 2) całodienne wyżywienie;
- 3) zakup niezbędnych środków czystości i higieny osobistej;
- 4) zakup niezbędnej odzieży, bielizny i obuwia;
- 5) koszty przejazdów środkami transportu publicznego, w celu leczenia lub w celu wzięcia udziału w czynnościach związanych z prowadzonym postępowaniem w sprawie:
 - a) zobowiązania cudzoziemca do powrotu,
 - b) udzielenia zgody na pobyt ze względów humanitarnych,
 - c) udzielenia zgody na pobyt tolerowany;
- 6) konsultacje lekarzy podstawowej opieki medycznej i lekarzy specjalistów;
- 7) pobytu w szpitalu lub podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;
- 8) zakup leków i artykułów sanitarnych;
- 9) usługi opiekuńcze wykonywane w zakresie zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych, w tym opieka higieniczna;
- 10) konsultacje psychologiczne i psychoterapię.

Zakłada się, iż wejście w życie przepisów pozwalających na przyznawanie świadczeń z zakresu pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej cudzoziemcowi, który nie został umieszczony w strzeżonym ośrodku lub nie zastosowano wobec niego aresztu dla cudzoziemców, w przypadku gdy mogłoby to spowodować niebezpieczeństwo dla jego życia lub zdrowia albo jego stan psychofizyczny może uzasadniać domniemanie, że był on poddany przemocy oraz cudzoziemcowi, który został zwolniony ze strzeżonego ośrodka lub z aresztu dla cudzoziemców w przypadku gdy stwierdzono, iż jego dalszy pobyt w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców mógłby spowodować niebezpieczeństwo dla jego życia lub zdrowia lub, jego stan psychofizyczny uzasadnia domniemanie, że był on poddany przemocy, a także w przypadku osoby małoletniej, członkom rodziny lub opiekunowi prawnemu cudzoziemca, którego ze względu na stan zdrowia, nie umieszczono w strzeżonym ośrodku lub zwolniono ze strzeżonego ośrodka, spowoduje skutki finansowe rzędu ok. 1 260 000 zł rocznie - przyjmując, że z pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej będzie korzystało ok. 100 cudzoziemców przez okres 90 dni, a dzienna stawka będzie wynosiła ok. 140 zł. W celu pokrycia wydatków związanych z wprowadzeniem rozwiązań pozwalających na przyznawanie pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej cudzoziemcom, proponuje się zwiększenie limitu wydatków w części 42 – Sprawy wewnętrzne, której

dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, w zakresie środków będących w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.

W projektowanym art. 401 ust. 2 dokonano zmiany właściwości miejscowej sądu rejonowego. W obowiązującym stanie prawnym postanowienie o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub o zastosowaniu wobec niego aresztu dla cudzoziemców wydaje sąd rejonowy właściwy ze względu na miejsce aktualnego pobytu cudzoziemca. Natomiast, projektowany przepis stanowi, iż postanowienie o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub o zastosowaniu wobec niego aresztu dla cudzoziemców wydaje sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę organu składającego wniosek. Zmiana właściwości miejscowej sądu rejonowego wynika z wyroków sądów, w których jednoznacznie wskazano, iż pomieszczenia przeznaczone dla osób zatrzymanych nie należy interpretować jako „aktualne miejsce pobytu cudzoziemca”.

Zaproponowana zmiana brzmienia ust. 2 w art. 403 ma na celu zapewnienie pełnej zgodności przepisów ustawy z dyrektywą 2008/115/WE. Zgodnie z jej art. 15 ust. 1 o ile w danej sprawie nie mogą zostać zastosowane wystarczające lecz mniej represyjne środki, państwa członkowskie mogą umieścić w ośrodku detencyjnym obywatela państwa trzeciego podlegającego procedurze powrotu tylko w celu przygotowania powrotu lub przeprowadzenia procesu wydalenia, w szczególności jeżeli istnieje ryzyko ucieczki, lub dany obywatel państwa trzeciego unika lub utrudnia przygotowania do powrotu lub proces wydalenia. Jakikolwiek środek detencyjny stosowany jest przez możliwie najkrótszy okres czasu i tylko dopóki trwają przygotowania do wydalenia oraz podlega wykonaniu z należytą starannością. Ponadto jak stanowi ust. 5 tego artykułu środek detencyjny jest utrzymany dopóki nie spełnione zostaną warunki określone w ust. 1 i jest to konieczne do zapewnienia skutecznego wydalenia. Każde państwo członkowskie określa maksymalny okres zastosowania środka detencyjnego, który nie może przekroczyć sześciu miesięcy. W ust. 1 art. 403 ustawy o cudzoziemcach określono, że sąd w postanowieniu o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub o zastosowaniu wobec niego aresztu dla cudzoziemców wskazuje okres pobytu w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców, nie dłuższy jednak niż 3 miesiące. Tym samym za uzasadnioną należy uznać możliwość jego przedłużenia. Projektowana regulacja obejmuje także kategorie cudzoziemców, co do których przepisy dyrektywy 2008/115/WE zasadniczo nie mają zastosowania tj. cudzoziemców przekazywanych do innego państwa członkowskiego na podstawie przepisów rozporządzenia 604/2013 oraz na podstawie międzynarodowej umowy o przekazywaniu i przyjmowaniu osób. Zmiana w ust. 2a art. 403 ma na celu doprecyzowanie przepisu umożliwiającego dalsze

stosowanie środka zapobiegawczego w postaci pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wobec cudzoziemca, któremu została wydana ostateczna decyzja o odmowie nadania mu statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej, o uznaniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej za niedopuszczalny albo o umorzeniu postępowania w sprawie udzielenia mu ochrony międzynarodowej. Po jej wprowadzeniu okres pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców będzie mógł zostać przedłużony na czas określony, niezbędny do wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Dalsze ewentualne przedłużenie pobytu tam cudzoziemca będzie podlegało zasadom ogólnym (określonym w ust. 3 i dalszych). Zmiana w ust. 3 ma na celu zapewnienie pełnej zgodności przepisu dotyczącego maksymalnego okresu pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców z przepisami dyrektywy 2008/115/WE. Zgodnie z jej art. 15 ust. 5 każde państwo członkowskie określa maksymalny okres zastosowania środka detencyjnego, który nie może przekroczyć sześciu miesięcy. Dodawane przepisy ust. 3a i 3b mają na celu zapewnienie pełnej zgodności przepisów ustawy w zakresie przedłużania pobytu cudzoziemców w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców ponad okres 6 miesięcy z zapisami dyrektywy 2008/115/WE. Zgodnie bowiem z art. 15 ust. 6 dyrektywy 2008/115/WE państwa członkowskie nie mogą przedłużać okresu, o którym mowa w ust. 5 (tj. 6 m-cy), z wyjątkiem przedłużenia na ograniczony okres czasu nieprzekraczający kolejnych dwunastu miesięcy zgodnie z prawem krajowym, jeżeli pomimo wszelkich rozsądnych starań wydalenie może potrwać dłużej ze względu na: a) brak współpracy ze strony danego obywatela państwa trzeciego, lub b) opóźnienia w uzyskiwaniu niezbędnej dokumentacji od państw trzecich. Tym samym maksymalny okres pobytu cudzoziemca, któremu wydano decyzję o zobowiązaniu do powrotu wyniesie 18 m-cy, co jest zgodne z przepisami dyrektywy 2008/115/WE. Regulacja nie obejmuje cudzoziemców, którym wydano decyzję o przekazaniu do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej na podstawie umowy międzynarodowej o przekazywaniu i przyjmowaniu osób, tym samym w ich przypadku maksymalny okres pobytu w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców wyniesie 6 m-cy. Zmiana w ust. 4 ma charakter porządkujący ze względu na wcześniej zaproponowane zmiany. Ze względu na jego niezgodność z przepisami dyrektywy 2008/115/WE należy uchylić ust. 5 w art. 403. Określone w nim podstawy przedłużenia pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku nie mieszczą się w przesłankach wskazanych w jej art. 15 ust. 6 – korzystania z dostępnych w prawie środków odwoławczych nie można

uznać za przejaw „braku współpracy ze strony danego obywatela państwa trzeciego”. Dodawane ust. 9 i 10 dotyczą ponownego umieszczenia cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców. Zgodnie z zaleceniem Komisji Europejskiej – „Podręcznikiem dotyczącym powrotów” przeznaczonym do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami, istnieje możliwość ponownego zastosowania środka detencyjnego wobec tej samej osoby, nawet po upływie terminów określonych w dyrektywie 2008/115/WE. Niemniej jednak może być to uzasadnione jedynie w przypadku, gdy miała istotna zmiana okoliczności (na przykład wystawienie niezbędnych dokumentów przez państwo trzecie lub poprawa sytuacji w państwie pochodzenia, pozwalająca na bezpieczny powrót), jeżeli zmiana ta prowadzi do „rozsądnych perspektyw wydalenia” zgodnie z art. 15 ust. 4 dyrektywy oraz jeżeli zostały spełnione wszystkie pozostałe warunki zastosowania środka detencyjnego określone w art. 15.

Zmiana w art. 406 ust. 5 pkt 4 lit. a ma na celu uregulowanie sytuacji pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców, w której nadal istnieje przesłanka, na podstawie której cudzoziemiec został tam umieszczony. Skoro bowiem decyzja o zobowiązaniu go do powrotu została uchylona i przekazana do ponownego rozpatrzenia to nadal istnieje prawdopodobieństwo wydania decyzji bez określania terminu dobrowolnego powrotu. Tym samym cudzoziemiec nie powinien automatycznie być zwalniany ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców. Zmiana w ust. 6 ma na celu przywrócenie regulacji sprzed 1 maja 2014 r. Nie znajduje uzasadnienia obowiązek informowania sądu, który wydał postanowienie, o umieszczeniu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku lub areszcie dla cudzoziemców. Z punktu widzenia umiejscowienia przepisu sąd powinien być informowany o zwolnieniu cudzoziemca ze strzeżonego ośrodka albo z aresztu dla cudzoziemców.

Dodanie w art. 416 w ust. 1 pkt 3 wynika z uchylecia w art. 415 w ust. 1 pkt 11. Zgodnie z obowiązującymi przepisami cudzoziemiec przebywający w areszcie dla cudzoziemców ma prawo do korzystania z internetu na stanowiskach komputerowych dostępnych w areszcie dla cudzoziemców. Projektowane przepisy określają, iż prawo do korzystania z internetu będzie przysługiwało wyłącznie cudzoziemcowi umieszczonemu w strzeżonym ośrodku. Zmiana przepisów wynika z konieczności zapewnienia zgodności przepisów określających prawa cudzoziemca przebywającego w areszcie dla cudzoziemców z przesłankami umieszczenia go w areszcie dla cudzoziemców, o których mowa w art. 399 ust. 1.

Zmiana brzmienia art. 417 ust. 2 wynika ze zmiany brzmienia art. 338 w zakresie wyciszenia katalogu kosztów, o których orzeka się w decyzji o ustaleniu kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu do powrotu.

Zmiana w art. 425 w ust. 1 pkt 2 ma charakter porządkujący względem zmian wprowadzanych do przepisów dotyczących wydawania decyzji w sprawie ustalenia kosztów związanych z wydaniem i wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Zgodnie z nią, cudzoziemcowi – przy zwolnieniu ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, będą zwracane w pełniej wysokości zdeponowane środki pieniężne, jeżeli nie zostanie dokonane z nich potrącenie należności z tytułu kosztów wydania i wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, co jest możliwe dopiero po wydaniu decyzji o ich ustaleniu.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie zmian w dziale X – Rejestry, ewidencja i wykaz cudzoziemców, w rozdziale 1 - Rejestry w sprawach cudzoziemców i ewidencja zaproszeń oraz w rozdziale 2 - Wykaz cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany.

W art. 428 ust. 1 pkt 2 lit. n przewiduje się utworzenie nowego rejestru w sprawach z zakresu wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytu na tym terytorium i wyjazdu z niego, który będzie prowadzony w systemie informatycznym, tj. rejestru spraw dotyczących przekazania do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, o których mowa w art. 303a, w związku z wprowadzaniem nowego rodzaju decyzji o przekazaniu cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej.

Zmiany w art. 429 ust. 1 pkt 9 oraz w art. 430 ust. 1 i ust. 2 są konsekwencją wprowadzania nowego rejestru, o którym mowa w art. 428 ust. 1 pkt 2 lit. n.

W art. 430 ust. 9 przewidziano, iż w rejestrze wydanych cudzoziemcom zaświadczeń, o których mowa w art. 170, tj. zaświadczeń potwierdzających istnienie domniemania, że cudzoziemcem jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 Kodeksu karnego, przechowuje się, oprócz dotychczas przewidzianych danych i informacji, także informacje, o których mowa w art. 171 ust. 2 oraz dacie ich odnotowania, tj. o informacje, że cudzoziemiec aktywnie, dobrowolnie i z własnej inicjatywy ponownie nawiązał kontakt z osobami

podejrzaniymi o popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego, lub przekroczył lub usiłował przekroczyć granicę wbrew przepisom prawa.

W art. 435 ust. 1 pkt 6 przewiduje się nową podstawę wpisywania danych cudzoziemca do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany, jako konsekwencję przekazania cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej.

Uwzględnienie w art. 436 ust. 1 pkt 1 „interesu Rzeczypospolitej Polskiej” jako dobra prawnego podlegającego ochronie poprzez umieszczenie danych cudzoziemca w wykazie, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany, pomimo iż cudzoziemiec ten jest małżonkiem obywatela polskiego lub małżonkiem cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, ma na celu zapewnienie spójności tego przepisu z art. 435 ust. 1 pkt 4 ustawy, przewidującym przesłanki umieszczenia i przechowywania danych cudzoziemca w w/w wykazie. Zmiany w ust. 1 pkt 1 lit. b i c mają charakter redakcyjny i doprecyzowują sformułowania dotyczące związku małżeńskiego, który został zawarty lub istnieje w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, a nie w celu obejścia „niniejszej ustawy”. Zmiana ma na celu usunięcie wątpliwości czy przepisy te obejmują tylko obejście przepisów obowiązującej ustawy o cudzoziemcach.

W art. 438 ust. 1 pkt 2a przewiduje się wpisywanie danych cudzoziemca do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany na podstawie wprowadzanego art. 435 ust. 1 pkt 6 na okres 1 roku od dnia przekazania cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej na podstawie umowy międzynarodowej o przekazywaniu i przyjmowaniu osób. Samoistna podstawa umieszczenia danych w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany związana z wykonaniem przekazania jest uzasadniona tym, że decyzja taka, niebędąca decyzją nakazującą powrót w rozumieniu art. 6 ust. 1 dyrektywy 2008/115/WE, nie będzie zawierała zakazu ponownego wjazdu. W celu zapewnienia pełnej zgodności przepisów ustawy dotyczących okresu obowiązywania zakazu ponownego wjazdu z przepisami dyrektywy 2008/115/WE w art. 438 ust. 2 proponuje się uchylene pkt 3, zgodnie z którym

dane cudzoziemca umieszcza się w wykazie na wskazany w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu okres, począwszy od dnia wydania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w przypadku gdy w decyzji nie określono terminu dobrowolnego powrotu. Zgodnie bowiem z „Podręcznikiem dotyczącym powrotów” przeznaczonym do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami stanowiącym załącznik do zalecenia Komisji Europejskiej okres zakazu ponownego wjazdu powinien rozpocząć bieg w momencie wyjazdu lub wydalenia cudzoziemca do państwa trzeciego, a nie z datą wydania zakazu wjazdu, ponieważ zakaz wjazdu do Unii nie może mieć jeszcze żadnych skutków w sytuacji, w której osoba nie opuściła jeszcze jej terytorium. Tym samym po uchyleniu pkt 3 w art. 438 ust. 2 ustawy do zakazów wjazdów orzeczonych w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, w której nie określono terminu dobrowolnego powrotu, zastosowanie będzie miał pkt 1, zgodnie z którym dane cudzoziemca umieszcza się w wykazie na wskazany w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu okres, począwszy od dnia wykonania decyzji, co jest zgodne ze wskazanym powyżej zaleceniem Komisji Europejskiej.

Proponowana zmiana brzmienia art. 444 ust. 2 ma na celu usunięcie wątpliwości w przypadkach, w których umieszczenie danych cudzoziemca w wykazie cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany, nastąpiło pod rządami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, tj. na podstawie art. 128 ust. 1 pkt 6 tej ustawy. Z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, tj. z dniem 1 maja 2014 r., wpisy danych zgromadzone w wykazie na podstawie dotychczasowych przepisów stały się wpisami do wykazu prowadzonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (art. 517 ust. 1). Nie oznacza to jednak, że doszło do zamiany przepisu, z którego wywodzona była podstawa umieszczenia danych na przepis nowej ustawy. W tej zatem sytuacji obecne brzmienie art. 444 ust. 2 może sugerować, że przepis ten ma zastosowanie tylko w przypadkach, jeżeli umieszczenie danych nastąpiło począwszy od dnia 1 maja 2014 r. na podstawie obecnie obowiązującego art. 435 ust. 1 pkt 4, zaś nie ma zastosowania do przypadków, gdy wpis nastąpił na podstawie art. 128 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach, w odniesieniu do jakościowo tożsamyh podstaw faktycznych – przykładowo konieczności zapewnienia ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Projektowane brzmienie art. 444 ust. 2, odwołujące się nie wprost do konkretnego przepisu prawa, ale do określonych okoliczności, w ocenie projektodawcy pozwoli na uniknięcie wątpliwości związanych z tym, w których przypadkach udostępnienie wnioskodawcy informacji o faktycznej podstawie wpisu jest niemożliwe.

Zmiana w art. 447 ust. 2 jest analogiczna do zmiany wprowadzanej w art. 444 ust. 2.

Zgodnie z art. 449 ust. 2 pkt 1, rejestr, o którym mowa w art. 428 ust. 1 pkt 2 lit. n, będzie wchodził w skład krajowego zbioru rejestrów, ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców, prowadzonego w systemie teleinformatycznym przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie zmiany w dziale XII – Przepisy karne. W art. 465 przewiduje się dodanie ust. 4, zgodnie z którym, w razie ukarania za wykroczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 6–9, sąd zarządzając zastępczą karę aresztu orzeka, że podlega ona wykonaniu do momentu wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Po wykonaniu decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, pozostała do odbycia karę aresztu uznaje się za wykonaną. Przepis ma na celu dostosowanie obowiązujących przepisów do orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-430/11 Sagor. Taki sposób uwzględnienia przedmiotowego orzeczenia został zaproponowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie zmian w ustawach szczególnych.

Zmiany wprowadzane w ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2014 r. poz.1392 oraz z 2015 r. poz. 1274), przewidują, iż wydawanie i wymiana kart pobytu członkom najbliższej rodziny repatriantów posiadających zezwolenie na pobyt stały będzie należeć do kompetencji wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca, a nie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Zmiana ta jest uzasadniona potrzebą uwzględnienia różnego miejsca zamieszkania na terytorium Polski członków najbliższej rodziny repatriantów, dla których wygodniejsze jest składanie wniosków o wydanie karty pobytu do wojewody właściwego ze względu na miejsce pobytu cudzoziemca. Do udzielenia zezwolenia na pobyt stały będzie się stosować, jak dotychczas, przepisy działu VI ustawy o cudzoziemcach, natomiast do kart pobytu przepisy działu VII tej ustawy, dotyczącego dokumentów wydawanych cudzoziemcom.

Projektowane zmiany w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wynikają przede wszystkim z doświadczeń w stosowaniu obowiązujących przepisów prawa. Mają na celu uproszczenie procedur, przyspieszenie postępowań, zwiększenie efektywności działań oraz zapewnienie spójności przepisów prawa.

Propozycja dodania nowego art. 37a oraz zmiana brzmienia art. 89cb ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zmiany wynikają z konieczności uregulowania sposobu zapewniania transportu oraz, w uzasadnionych przypadkach, wyżywienia podczas tego transportu cudzoziemcom należącym do kategorii osób wymagających szczególnego traktowania, którzy zostali przekazani do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie rozporządzenia 604/2013 i złożyli oświadczenie o zamiarze kontynuowania postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, lub którzy będąc wnioskodawcami zostali zwolnieni ze strzeżonego ośrodka lub aresztu dla cudzoziemców, a następnie skierowani do ośrodka recepcyjnego. Dotychczasowa praktyka pokazuje, że z uwagi na szczególne potrzeby tej kategorii cudzoziemców należy traktować ich podobnie do tożsamej kategorii cudzoziemców składających wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, którym transport do ośrodka recepcyjnego zapewnia właściwy organ Straży Granicznej.

Propozycja dodania art. 37a nie spowoduje skutków finansowych, ponieważ jest prawnym usankcjonowaniem dotychczas stosowanej praktyki zapewniania transportu do ośrodka recepcyjnego cudzoziemcom wymagającym szczególnego traktowania, przyjętym na podstawie rozporządzenia 604/2013 i składającym oświadczenia o zamiarze kontynuowania postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

Propozycja zmiany brzmienia art. 89cb ustawy wywoła skutki finansowe, które jednak będą niewielkie. Średnia liczba cudzoziemców, wobec których w trakcie ich pobytu w strzeżonym ośrodku toczy się postępowanie w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, zwalnianych na podstawie art. 400 ustawy o cudzoziemcach (zagrożenie dla życia lub zdrowia, podejrzenie bycia poddanym przemocy) wynosi rocznie 10 wnioskodawców. Przy takiej liczbie osób koszt zapewniania transportu oraz, w uzasadnionych przypadkach, wyżywienia podczas tego transportu w skali roku oznacza szacunkową kwotę 2.000 zł rocznie. Koszty te zostaną pokryte z części 42 – Sprawy wewnętrzne, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, w zakresie środków będących w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Projektowane w art. 61 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zmiany wynikają z dostrzeżonej w praktyce konieczności doszczegółowienia kwestii związanych z zabezpieczaniem pobytu deklarujących zamiar złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej małoletnich bez opieki, którzy przybywają na terytorium RP bez rodziców, ale z innymi bliskimi

krewnymi. Faktyczna opieka, roztaczana nad małoletnimi, powinna znajdować uzasadnienie dla usankcjonowania jej prawnie. Rozwiązanie to jest odzwierciedleniem podejścia do definicji małoletniego bez opieki zawartej w art. 2 lit. 1 *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie norm dotyczących kwalifikowania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako beneficjentów ochrony międzynarodowej, jednolitego statusu uchodźców lub osób kwalifikujących się do otrzymania ochrony uzupełniającej oraz zakresu udzielanej ochrony (wersja przekształcona)* i uwzględnia najlepszy interes dziecka.

Projektowane zmiany zezwalają jednocześnie na złożenie wniosku o umieszczenie małoletniego bez opieki w pieczy zastępczej niezwłocznie po przyjęciu od niego deklaracji zamiaru złożenia wniosku, nie zaś jak dotychczas – po przyjęciu od niego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Pozwoli to na uniknięcie konieczności oczekiwania na sam fakt przyjęcia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, podczas gdy nie jest to warunkiem do złożenia stosownego wniosku do sądu.

Ponadto projektowane przepisy przewidują możliwość wystąpienia na czas prowadzenia postępowania o umieszczenie małoletniego bez opieki w pieczy zastępczej wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie zabezpieczenia w postaci roztoczenia nad małoletnim pieczy przez towarzyszącego mu krewnego. Projektowane zmiany w tym zakresie nie wywołują skutków finansowych.

W ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się również zmiany dotyczące udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie w związku z przejęciem przez Komendanta Głównego Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w zakresie udzielania cudzoziemcom pomocy w dobrowolnym powrocie. Projektowane zmiany dotyczące art. 70, art. 74, art. 75, art. 75a, art. 82c ust. 1, art. 85 oraz art. 86 są konsekwencją wprowadzenia zmian w tym zakresie w ustawie o cudzoziemcach i mają na celu zachowanie spójności z rozwiązaniami proponowanymi w ustawie o cudzoziemcach. Projektowane przepisy stanowią również, iż pomoc związana z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 będzie udzielana przez Komendanta Głównego Straży Granicznej. Konieczne zmiany w tym zakresie zostały zaproponowane w art. 75a, art. 82c ust. 2, art. 85, dodawanym art. 85a i art. 86 ust. 1. Przejęcie przez Komendanta Głównego Straży Granicznej kompetencji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców ma na celu uproszczenie

procedur, przyspieszenie postępowań w sprawach przeniesienia cudzoziemca do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013 oraz zwiększenie efektywności działań Straży Granicznej. Wejście w życie projektowanych regulacji nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa. W budżecie państwa w części 42 – sprawy wewnętrzne, której dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, koniecznym będzie przesunięcie środków finansowych przeznaczonych na pomoc cudzoziemcom w dobrowolnym powrocie oraz na pomoc związaną z przeniesieniem cudzoziemca do innego państwa członkowskiego lub innego państwa stosującego rozporządzenie 604/2013 odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, będących w dyspozycji Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców do części będącej w dyspozycji Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Zmiany w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645 i 691), mają na celu uwzględnienie możliwości wykonywania przez cudzoziemców pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w związku z korzystaniem przez nich z mobilności krótko i długoterminowej. W przepisach tej ustawy uwzględniono także wprowadzenie nowej podstawy udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy i pracę w projektowanym art. 114 ust. 1a ustawy o cudzoziemcach.

Projektowana zmiana w ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 783, z późn. zm.) ma na celu uwzględnienie udzielania zezwoleń na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa oraz w celu mobilności długoterminowej w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa, a także zezwoleń na pobyt czasowy i pracę dla pracowników posiadających kwalifikacje zawodowe, pożądane dla polskiej gospodarki w tzw. jednolitej procedurze i przewiduje popieranie za udzielenie tych zezwoleń opłaty skarbowej w wysokości przewidzianej dla tego typu zezwoleń.

Projektowana zmiana w ustawie z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz.U. z 2012 r. poz.161 oraz z 2013 r. poz. 1650) dotyczy określenia w art. 30 ust. 2 poziomu znajomości języka polskiego jako jednej z przesłanek nabycia obywatelstwa polskiego, określonych tą ustawą. Przepis art. 30 ust. 2 tej ustawy wymaga od cudzoziemca ubiegającego

się o uznanie za obywatela polskiego w trybie przepisu art. 30 ust. 1 (z wyjątkiem pkt 4 i 5, tj. małoletnich dzieci, których jedno z rodziców posiada już obywatelstwo polskie), aby posiadał znajomość języka polskiego potwierdzoną określonym dokumentem. Oznacza to, iż cudzoziemiec musi uzyskać urzędowe poświadczenie znajomości języka polskiego o którym mowa w przepisie art. 11a ustawy z dnia 7 października 1999r. o języku polskim (Dz.U. z 2011r. Nr 43, poz. 224, z późn. zm.), lub posiadać świadectwo ukończenia szkoły w Rzeczypospolitej Polskiej albo szkoły za granicą z wykładowym językiem polskim. Jednakże przepisy ustawy o obywatelstwie polskim nie wskazują minimalnego poziomu znajomości języka polskiego. W konsekwencji wystarczające jest przedłożenie w postępowaniu o uznanie za obywatela polskiego poświadczenia znajomości języka polskiego na każdym poziomie. Bezsprzecznym jest, iż celem ustawodawcy było, aby w drodze uznania za obywatela polskiego, obywatelstwo nabywali cudzoziemcy, którzy w toku długoletniego legalnego pobytu w Polsce zintegrowali się ze społeczeństwem polskim, w którym żyją i pracują. Integracja taka nie jest możliwa bez znajomości języka polskiego. W Polsce językiem urzędowym jest język polski, a w konsekwencji obywatele polscy w kontaktach w organami państwa mają obowiązek używać języka polskiego. Wszelkie pisma urzędowe, decyzje administracyjne jak też wyroki sądów sporządzane są w języku polskim. Zatem tylko dobra znajomość języka polskiego będzie gwarantować pełne korzystanie z praw przysługujących obywatelom polskim jak też wypełniania nałożonych na nich obowiązków. W związku z wprowadzaniem w art. 195 ust. 1a pkt 1 ustawy o cudzoziemcach dodatkowej przesłanki uzyskania zezwolenia na pobyt stały, tj. znajomości języka polskiego, potwierdzanej zasadniczo urzędowym poświadczeniem znajomości języka polskiego, o którym mowa w art. 11a ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2011 r. poz. 224 i 455 oraz z 2015 r. poz. 1132) na poziomie co najmniej B1, która będzie również stanowiła jeden z warunków udzielenia zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, zgodnie z projektowanym art. 211 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, aby zachować spójność przepisów dotyczących cudzoziemców niezbędna jest również nowelizacja przepisu art. 30 ust. 2 ustawy o obywatelstwie polskim poprzez wskazanie minimalnego poziomu znajomości języka polskiego, również „na poziomie co najmniej B1”.

Projektowane zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575) mają na celu doszczegółowienie zakresu podmiotowego ustawy poprzez umożliwienie pełnienia funkcji rodziny zastępczej cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium RP na podstawie tytułu pobytowego innego

niż określony w art. 5 ust. 1 pkt 2-4 ustawy. Cel ten osiągnięty zostaje poprzez wskazanie w art. 5 ust. 3, że przepisy działu III w zakresie pieczy zastępczej stosuje się także do pełnoletnich cudzoziemców, niewymienionych w art. 5 ust. 1 pkt 2-4, oraz poprzez doprecyzowanie w art. 42 ust. 1 pkt 6, że pobyt na terytorium RP cudzoziemców pełniących funkcję rodziny zastępczej musi być legalny.

Zgodnie z art. 8 projektu, do postępowań administracyjnych, których nie zakończono do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzją ostateczną, a które zostały wszczęte przed tym dniem na podstawie ustaw zmienianych w niniejszej ustawie będzie się stosowało przepisy dotychczasowe. Ponadto, zgodnie z art. 9, do postępowań w sprawie przyznania pomocy w dobrowolnym powrocie oraz przeniesienia do innego państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na podstawie rozporządzenia 604/2013, które nie zakończono do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy decyzją ostateczną, a które zostały wszczęte przed tym dniem na podstawie art. 75 ust. 3 i art. 75a ust. 2 ustawy zmienionej w art. 3 niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Przewiduje się zachowanie mocy dotychczasowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 107 ust. 1, art. 146, art. 150 ust. 1, art. 157 ust. 1, art. 194 ust. 1 i art. 339 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 oraz art. 86 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 3 do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie tych przepisów, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 20 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w art. 11-13 zostały określone maksymalne limity wydatków jednostek sektora finansów publicznych wynikające ze zmian wprowadzanych projektowaną ustawą oraz mechanizmy korygujące mające zastosowanie w przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków.

Wejście w życie projektowanej ustawy proponuje się ustalić, co do zasady, po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Wejście w życie przepisów zmieniających art. 171 ust. 2, art. 428 ust. 1 pkt 2 lit. n, art. 429 ust. 1 pkt 9, art. 430 ust. 1, ust. 2 i ust. 9 oraz art. 449 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach jest przewidziane na 1 lipca 2017 r., tak, aby mogły zostać przeprowadzone odpowiednie procedury przetargowe mające na celu wprowadzenie koniecznych zmian w systemie teleinformatycznym obsługującym krajowy

zbiór rejestrów, ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców. Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a zatem nie podlega notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia go właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej lub Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia.